

**Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET**

Företagsekonomiska institutionen
Kandidatuppsats FEKK01
Höstterminen 2009

Redovisningskonsulter

Hur påverkas förtroendet för yrkesrollen genom samarbetet
mellan SRF och FAR SRS?

Författare

Hanna Lundström

Sara Lundström

Handledare:

Erling Green

Carl-Michael Unger

Sammanfattning

Examensarbetets titel

Redovisningskonsulter - hur påverkas förtroendet för yrkesrollen genom samarbetet mellan SRF och FAR SRS

Seminariedatum

14 januari 2010

Kurs

FEKK01, Examensarbete kandidatnivå, 15 poäng

Författare

Hanna Lundström, Sara Lundström

Handledare

Erling Green, Carl-Michael Unger

Nyckelord

Redovisningskonsult, revisionsplikten avskaffande, SRF, FAR SRS, utbildning, auktorisation

Syfte

Syftet med denna uppsats är att utreda vad som genom samarbetet mellan SRF och FAR SRS görs för att stärka förtroendet för redovisningskonsulten som yrkesroll inför avskaffandet av revisionsplikten och vilken information som förmedlas om detta till redovisningskonsulter och företag för att komma fram till hur detta kommer att påverka trovärdigheten för redovisningskonsultens yrkesroll efter ett avskaffande.

Metod

Uppsatsens primärdata består av 5 huvudsakliga intervjuer med redovisningskonsulter, revisorer och SRF. För att få en djupare förståelse gjordes även två enkätundersökningar som riktade sig till redovisningskonsulter och företag.

Resultat

Undersökningen visar att mycket bra har kommit ut av samarbetet i form av åtgärder som ska öka redovisningskonsultens trovärdighet. Dock finns vissa skillnader mellan det synsätt som SRF och FAR SRS har på redovisningskonsultens roll och organisationerna förmedlar olika information till såväl medlemmar som företag och intressenter. Detta gör att redovisningskonsulterna inte får den trovärdighet på marknaden som de annars skulle kunna ha fått efter avskaffandet av revisionsplikten.

Abstract

Title	Accountants – how is the credibility of their professional role affected by the collaboration between SRF and FAR SRS?
Seminar date	14 January 2010
Course	FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC) or ECTS-credits
Authors	Hanna Lundström, Sara Lundström
Advisors	Erling Green, Carl-Michael Unger
Keywords	Accountant, SRF, FAR SRS, education, authorization
Purpose	The purpose of this essay is to examine how the credibility of the accountants professional role has been affected by the collaboration between SRF and FAR SRS and what it will mean for the accountants after the elimination of the audit requirement.
Methodology	Our data consists of 5 interviews with accountants, auditors and SRF. To get a deeper understanding, we also did two surveys which were aimed at accountants and companies.
Conclusions	The study shows that much good has come out of the collaboration in the form of actions to increase accountant`s credibility. However, there are some differences between the perceptions of the two organizations towards the role of the accountant, and the organizations convey different information to members, companies and stakeholders. This means that the accountant doesn`t gain the credibility that they could have had after the elimination of the audit requirement.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Problemformulering	2
1.4 Syfte	3
1.5 Avgränsning	3
2. Metod	4
2.1 Vetenskapligt förhållningssätt.....	4
2.2 Vetenskaplig undersökningsmetod	6
2.3 Vetenskaplig ansats	6
2.4 Primärdata	6
2.4.1 Val av respondenter.....	7
2.4.2 Intervjuer	8
2.4.3 Enkäter	8
2.5 Sekundärdata	9
2.6 Slutsatsernas värde	10
2.6.1 Reliabilitet	10
2.6.2 Validitet.....	10
2.7 Källkritik	12
2.7.1 Källhänvisningar	13
3. Litteraturgenomgång	14
3.1 Revisionsplikten i Sverige.....	14
3.2 Utredningen om avskaffande av revisionsplikt för små företag	15
3.3 Redovisnings- och revisionsmarknaden.....	18
3.4 Förändringar - Samarbetet mellan SRF och FAR SRS	19
3.5 Redovisningskonsultens roll	21
3.6 Utbildningskrav	22
3.6.1 Utbildningskrav enligt SRF.....	22
3.6.2 Utbildningskrav enligt FAR SRS	22
4. Empiri	24
4.1 Kvalitativ metod – intervjuer med respondenter.....	24
4.1.1 Fredrik Dahlberg, Förbundsdirektör för SRF	24
4.1.2 Bengt Bengtzell, Redovisningskonsult, Egen företagare Lund.....	28
4.1.3 Karin Persson, Auktoriserad redovisningskonsult, SET Landskrona	33
4.1.4 Mikaela Bruzell, godkänd revisor, egen företagare, Emreko AB Halmstad.....	36
4.1.5 Lars Engerup, Auktoriserad revisor, SET Revisionsbyrå Helsingborg.....	39
4.2 Kommentarer.....	41
4.2.1 Svante Forsberg, ordförande FAR SRS	41
4.3 Kvantitativ metod	42
4.3.1 Enkätundersökning 1 - Företag	42
4.3.2 Enkätundersökning 2 – Redovisningskonsulter	44
5. Analys.....	47
5.1 Vad har gjorts för att stärka trovärdigheten för redovisningskonsultens yrkesroll?	47
5.2 Vilken information om samarbetet har förmedlats och hur påverkar det redovisningskonsultens yrkesroll?	47
6. Slutsats	51
7. Fortsatt forskning	53
Källförteckning.....	54

Bilaga 1 – Underlag vid intervjuer med Redovisningskonsulter	57
Bilaga 2 – Underlag vid intervjuer med revisorer	58
Bilaga 3 – Underlag vid intervjuer med SRF	59
Bilaga 4 – Enkät 1, Företag	61
Bilaga 5 – Enkät 2, Redovisningskonsulterna	64
Bilaga 6 – Information till företag.....	69

1. Inledning

I detta inledande avsnitt presenteras en bakgrund till vårt uppsatsämne. Därefter följer en problemdiskussion som leder fram till problemformuleringen och syftet. Avsnittet avslutas med avgränsningarna.

1.1 Bakgrund

Idag måste alla aktiebolag i Sverige ha en kvalificerad revisor som granskar årsbokslut samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Men detta kan inom kort komma att ändras. I början av 2008 lades nämligen ett förslag om avskaffandet av revisionsplikten för mindre företag i Sverige fram av Regeringen. Förslaget som väntas träda i kraft den 1 juli i år, 2010 innebär en anpassning till övriga EU-länder där de mindre företagen redan är undantagna revisionsplikt. De senaste åren har Danmark och Finland avskaffat sin revisionsplikt och idag är det endast Sverige och Malta inom EU som ännu har obligatorisk revisionsplikt. De företag som kan komma att omfattas av de föreslagna nya reglerna är de som överstiger högst ett av följande gränsvärden; en nettoomsättning på upp till 83 miljoner kronor, en balansomslutning på högst 41,5 miljoner kronor samt högst 50 anställda (F 1). Detta innebär att endast 3-4 procent av företagen kommer att behöva anlita en kvalificerad revisor. Undersökningar som gjorts visar dock att den absoluta majoriteten av företagen ändå kommer att behålla sina revisorer trots valmöjligheten (F 9). Alternativet till att anlita en revisor kan efter avskaffandet vara att vända sig till en redovisningskonsult (F 16). För att stärka förtroendet för redovisningskonsultens tjänster har branschorganisationen för revisorer och rådgivare, FAR SRS och Sveriges Redovisningskonsulters Förbund, SRF inlett ett långsiktigt samarbete och skapat en ny standard ”Svensk standard före redovisningstjänster, Reko”. Fokus för samarbetet är dels den nya bokslutsrapporten som ska kunna utfärdas av en auktoriserad redovisningskonsult som en kvalitetsstämpel på redovisningen, dels kvalitetsarbetet som bedrivs av en för organisationerna gemensam kvalitetsnämnd vilken har ansvar på tillsyn samt krav på själva systemet. Med samarbetet hoppas man att redovisningskonsulterna ska kunna arbeta efter gemensamma regelverk och på så sätt få marknaden att uppfatta auktorisationen som en tydlig kvalitetsstämpel.

1.2 Problemdiskussion

Mycket har tidigare skrivits om revisionspliktens avskaffande och vad det kommer att innebära för företagen, dess revisorer samt olika intressenter. Frågan om hur redovisningskonsulten kommer att påverkas av avskaffandet har också behandlats. Tidigare uppsatser har bland annat jämfört situationen efter avskaffandet av revisionsplikten i Danmark med ett möjligt utfall i Sverige vilket vi efter att ha pratat med ett antal respondenter funnit så gott som omöjligt då Danmarks redovisnings- och revisionsmarknad på olika sätt skiljer sig från den svenska, framförallt då de inte alls har redovisningskonsulter i den utsträckning som vi har i Sverige. Vi undersökte också möjligheten att göra en jämförelse med Storbritannien och Finland som skulle kunna vara mer relevanta att jämföra med men på grund av svårigheter i att finna relevant information samt att komma i kontakt med intervjupersoner i de båda länderna beslöt vi oss för att enbart fokusera på de svenska redovisningskonsulternas situation.

Då det den närmaste tiden har skett en hel del förändringar på redovisnings- och revisionsmarknaden anser vi det vara intressant att undersöka hur dessa förändringar kan bidra till att ge ytterligare vägledning till hur redovisningskonsultens yrkesroll kommer att förändras efter ett avskaffande. Det samarbete som inletts mellan SRF och FAR SRS har som mål att öka förtroendet för redovisningskonsultens tjänster och skapa en enhetlig bild av redovisningskonsultens yrkesroll. Vår ambition är att undersöka hur väl organisationerna i dagsläget har lyckats föra ut sitt budskap till medlemmar och företag och hur detta kan påverka företagens inställning till att välja bort revision till förmån för redovisningskonsultens tjänster.

1.3 Problemformulering

- Vad görs genom samarbetet mellan SRF och FAR SRS för att stärka förtroendet för redovisningskonsulten som yrkesroll inför avskaffandet av revisionsplikten?
- Hur förmedlas information om samarbetet till redovisningskonsulter och företag?
- Hur kommer detta att påverka trovärdigheten för redovisningskonsultens yrkesroll efter ett avskaffande?

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att utreda vad som genom samarbetet mellan SRF och FAR SRS görs för att stärka förtroendet för redovisningskonsulten som yrkesroll inför avskaffandet av revisionsplikten och vilken information som förmedlas om detta till redovisningskonsulter och företag för att komma fram till hur detta kommer att påverka trovärdigheten för redovisningskonsultens yrkesroll efter ett avskaffande.

1.5 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa oss till att se avskaffandet av revisionsplikten ur redovisningskonsultens perspektiv. Därav görs ingen ingående analys av revisorns åsikter och påverkan av avskaffandet och de tas inte heller i större omfattning upp i litteraturgenomgången. De intervjuer som gjorts med revisorer ämnar endast bidra till att skapa en motbild till redovisningskonsulternas åsikter och tankar om avskaffandet samt till att ge en mer nyanserad bild av redovisnings- och revisionsmarknaden.

Att vi enbart valt att intervjua en representant från SRF och uteslutit FAR SRS beror på att SRF är de som utåt sett har fört talan om samarbetet. Vår utgångspunkt har dessutom varit att se avskaffandet från medlemmarnas och företagens perspektiv och detta har vi lyckats fånga in genom intervjuer och enkäter med redovisningskonsulter från de båda organisationerna.

2 Metod

I detta avsnitt beskrivs hur vi gått tillväga i vårt uppsatsskrivande. Vi inleder med vetenskapligt förhållningssätt, undersökningsmetod samt vetenskaplig ansats och går sedan vidare till att beskriva hur vi inhämtat primärdata bestående av semistrukturerade intervjuer samt enkätundersökningar. Vidare beskrivs hur vi inhämtat sekundärdata och slutligen presenteras värdet av våra slutsatser.

2.1 Vetenskapligt förhållningssätt

Det finns två vetenskapliga huvudinriktningar; positivism respektive hermeneutik. Vi har huvudsakligen följt den hermeneutiska inriktningen då vi under vårt uppsatsskrivande haft en arbetsgång likt den hermeneutiska spiralen. Förståelsen har således vuxit fram stegvis genom en växelverkan mellan dialog och tolkning (A 4, s.222-223). Vår utgångspunkt var en grundförståelse för redovisnings- och revisionsmarknaden och hur denna skulle kunna påverkas av ett avskaffande av revisionsplikten. Genom litteraturstudier och intervjuer med respondenter inom området kom vi till nya insikter vilket ledde till nya frågeställningar och en ny dialog. Efter många varv i spiralen där vi mötte såväl motstånd i form av bristande information som nya spännande infallsvinklar kom vi fram till en slutgiltig frågeställning.

Medan positivismen menar att det endast finns två källor till kunskap, dels det vi kan uppleva med våra fem sinnen, dels det vi kan resonera oss fram till med vårt förnuft är hermeneutikens ambition att få insikt i människors åsikter och tankar och försöka tolka dessa. Kort och gott kan man säga att positivismen är beskrivande medan hermeneutiken är tolkande (A 4, s.221). Då vi med vår uppsats ämnar uppnå förståelse för hur redovisningskonsultens situation kommer att se ut som resultat av de förberedelser som sker inför avskaffandet av revisionsplikten är hermeneutiken vår utgångspunkt även om vår uppsats har inslag av positivism i form av våra kvantitativa undersökningar.

2.2 Vetenskaplig undersökningsmetod

Det finns två stycken undersökningsmetoder för insamling och analys av data vilka är kvantitativ respektive kvalitativ metod.

Kvantitativ metod kan enligt Bryman & Bell betraktas som en forskningsstrategi som betonar kvantifiering när det gäller insamling och analys av data. Metoden införlivar den naturvetenskapliga modellens normer och tillvägagångssätt och har ett objektiva synsätt på verkligheten (A 1, s. 40).

Kvalitativ metod är en forskningsstrategi som betonar ord istället för kvantifiering när det gäller insamling och analys av data. (A 1, s. 25). Här distanserar man sig från den naturvetenskapliga modellens normer och tillvägagångssätt och istället läggs fokus på hur individen uppfattar och tolkar sin sociala verklighet, det vill säga ett subjektivt synsätt på verkligheten (A 1, s. 40).

I denna studie har vi använt oss av både kvalitativ och kvantitativ metod, enligt Bryman & Bell en så kallad flerfaldig forskningsstrategi. Detta tillvägagångssätt har i litteraturen ofta kritiserats, huvudsakligen av två anledningar. Den första är uppfattningen om att olika forskningsmetoder bygger på kunskapsteoretiska teser som skiljer sig åt. Med detta menas att olika forskningsmetoder oundvikligen är förknippade med epistemologiska och ontologiska värderingar, vilket innebär oförenliga uppfattningar om hur den sociala verkligheten ska studeras. Den andra uppfattningen är att kvantitativ och kvalitativ forskning står för olika paradigmer (A 1, s. 501).

Det som ovan beskrivits utgör en epistemologisk version av debatten om kvalitativ och kvantitativ forskning och enligt denna är en flerfaldig strategi inte möjlig. Det finns dock en annan version som benämns den tekniska, som enligt Bryman & Bell tar till vara på de starka sidorna hos respektive strategi för analys och insamling av data och som anser att dessa starka sidor kan förenas. Även här inser man kopplingen med de epistemologiska och ontologiska grundantagandena men de tolkas ej som fasta och oundvikliga. I grunden anses alltså de kvalitativa och kvantitativa metoderna vara förenliga med varandra vilket leder till att en flerfaldig strategi blir både möjlig och önskvärd. Det är utifrån den senare, tekniska versionen, som vi har valt att tillämpa en flerfaldig forskningsstrategi i vår studie.

Genom att komplettera våra kvalitativa intervjuer med enkäter önskade vi undersöka om den information vi fått genom intervjuerna i någon mån kunde generaliseras på en större population. Vi önskade alltså enligt Hammerslays klassifikation av en flerfaldig forskningsstrategi (A 1, s.503) att hitta stöd för våra resultat med en andra strategi,

den kvantitativa, då vi inte enbart kunde förlita oss på resultaten från en kvalitativ metod (A 1, s. 506).

2.3 Vetenskaplig ansats

Vetenskapligt arbete består av två huvudsakliga och motsatta strategier vilka är induktiv teori respektive deduktiv teori. Deduktion innebär att man utgår från en teori och sedan prövar denna genom en undersökning. För induktion gäller det motsatta, det vill säga att man utifrån en undersökning kommer fram till en teori. Deduktion är vanligast vid kvantitativa undersökningar medan induktion är den strategi som oftast används vid kvalitativa undersökningar (A 1, s. 25). För vår undersökning har vi valt en kombination av dessa två kallad iterativ metod eller med ett annat ord abduktion. Bryan & Bell menar att man efter insamling av data och teoretisk reflektion av denna kan behöva ytterligare underlag för att bekräfta sin teori vilket kan innebära att man testat sin teori genom ytterligare en undersökningsmetod (A 1 s. 25). Detta var arbetsgången för vår undersökning då denna inleddes med ett litteraturkapitel för att skapa förståelse för det område vi valt att studera. Därpå följde ett antal intervjuer som kombinerades med ytterligare datainsamling vilket under tidens gång gjorde att vi kunde få ut mer av kommande intervjuer. Då samtliga intervjuer var avklarade testades våra teorier genom de två enkätundersökningarna. På så vis använde vi oss av den rörelse mellan teori och data som enligt Bryman & Bell är typisk för iterativ metod. Denna undersökningsmetod går också i linje med den hermeneutiska spiral som vi följt under arbetets gång och som beskrivs ovan.

2.4 Primärdata

2.4.1 Val av respondenter

Då vi värderade en personlig intervjuform valdes respondenterna främst ut på geografiska premisser. Urvalet skedde genom att vi slumpvis skickade ut e-post till redovisningskonsulter och revisorer, huvudsakligen lokaliserade i Skåne, med en förfrågan om de ville ställa upp på en intervju. Vi skickade även förfrågningar till personer i Danmark och Finland och hade kortare telefonsamtal med revisorer med insikt i de både ländernas redovisnings- och revisionsmarknader. Då vi efterhand insåg att vidare information var svår att finna samt att vi stötte på svårigheter i att finna andra intervjupersoner valde vi att inte fortsätta på det spåret utan beslöt oss istället för att koncentrera oss på de svenska respondenterna.

Vi fick kontakt med fem respondenter som vi ansåg utgöra ett förhållandevis representativt urval. Urvalet resulterade i två redovisningskonsulter som är medlemmar i SRF respektive FAR SRF och även var tillhörande grupperna egenföretagare respektive anställd för större revisionsbyrå. Två revisorer valdes ut för att utgöra en motvikt till redovisningskonsulternas tankar och åsikter och på så sätt ge en mer rättvisande bild av redovisnings- och revisionsmarknaden. Även de var egenföretagare respektive anställd på större revisionsbyrå. Efter att ha uppmärksammat SRFs branschdagar tog vi kontakt med de tre ansvariga vilket ledde till att Förbundsdirektören ställde upp på en intervju via telefon. Senare i vår arbetsprocess tog vi även kontakt med en representant för FAR SRS för att få några korta kommentarer.

2.4.2 Intervjuer

I vår kvalitativa del tillämpades en semistrukturerad intervjuform. Detta innebar att vi använde oss av en intervjuguide med frågor som vi ville ha svar på och som vi på förhand skickade ut till respondenterna, ofta på deras egen begäran. Då vi skapade vår intervjuguide ställde vi enligt Bryman & Bell frågan ”Vad måste jag veta för att kunna besvara mina olika frågeställningar?” (A 1, s. 369). Då vi gick in i processen med en tämligen bred frågeställning var våra intervjufrågor till en början av en relativt omfattande och generell karaktär. Detta gav oss möjligheten att skapa en bild av respondentens sociala verklighet och få ta del av information som för respondenten var av stor vikt men som vi under vår litteraturstudie inte funnit underlag till (A 1, s.317). Vid intervjutillfället var vi noga med att få svar på samtliga frågor i vår intervjuguide men ordningen blev inte alltid den ursprungliga då vissa frågor naturligt ledde till följdfrågor som gav svar på senare frågeställningar. Det hände också att respondenten självmant fritt pratade på och då täckte in flera av våra frågeställningar. Respondenternas initiativtagande till att ”tala fritt” var något som vi uppmuntrade med hopp om att få fram deras egna tankar och värderingar och vi lät därför respondenten tala till punkt innan vi gick vidare till nästa fråga. Bryman & Bell konstaterar att en fördel med det ostrukturerade inslaget som en kvalitativ metod innebär är graden av flexibilitet. De menar att en kvalitativ forskare har mycket lättare för att ändra inriktning och fokus under undersökningens gång än vad en kvantitativ forskare har möjlighet till (A 1, s.317). Detta var något som vi fann riktigt då vi under arbetets början och insamling av data ändrade inriktning

på vår frågeställning efterhand som vi fann ny och intressant information, vilket inte hade varit möjligt om vi till en början hade använt oss av enkäter i vår undersökning.

Intervjuerna spelades efter respondenternas samtycke in och skrevs ut ordagrant innan de sammanfattades. Inspelningarna gjordes såväl för vår egen som för respondenternas skull. Dels underlättade det för oss då vi skulle sammanfatta intervjuerna, dels minskade risken för att respondenterna skulle bli felciterade eller tolkas på ett felaktigt sätt. Endast en av respondenterna efterfrågade att få ta del av den sammanställda intervjun innan den publicerades men sammanfattningar skickades ut till samtliga respondenter för att ge dem möjlighet att rätta feltolkningar samt komplettera med ytterligare material. Bryman & Bell presenterar både för och - nackdelar med att spela in intervjuer. En nackdel är att inspelningen kan hämma respondenterna och göra dem alltför vaksamma över sina svar. Att skriva ut intervjuerna kan också vara en mycket tidsödande aktivitet (A 1, s. 375). Vi ansåg dock att de positiva effekterna övervägde de negativa. För det första skulle vi utan att ha spelat in inte ha kunnat memorera de intervjuer som genomfördes som alla var minst en halvtimme långa, även om vi hade tagit anteckningar. Vi skulle säkerligen fått med det övergripande budskapet men viktiga citat och nyanser i respondentens svar hade säkerligen gått förlorade. Vi upplevde inte heller att någon av respondenterna uppfattade inspelningen som obehaglig eller hämmande.

Av de fem intervjuer som genomfördes, skedde en via högtalartelefon varav resterande var personliga intervjuer som ägde rum på respondenternas respektive arbetsplatser. Anledningen till att en av intervjuerna ägde rum över telefon berodde på att respondenten var stationerad i Stockholm och under intervjutillfället dessutom var på resande fot.

2.4.3 Enkäter

Två enkäter utformades efter de genomförda intervjuerna för att testa om vår tolkning av dessa kunde generaliseras för en större population.

Våra två enkätundersökningar utformades med hjälp av Relationwise undersökningsverktyg och skickades via e-post till utvalda respondenter. Urvalet gjordes rent slumpmässigt genom att vi sökte upp företag samt redovisningskonsulter på internet.

Enkätundersökning 1 skickades ut till 70 företag och riktade sig till en person med insikt i företagets ekonomifunktion. Syftet var att få en inblick i företagets syn på avskaffandet, vilken information de fått i frågan och hur deras beslut om frivillig revision låter sig påverkas utav detta.

Enkätundersökning 2 skickades ut till 180 redovisningskonsulter och ämnade undersöka deras inställning till avskaffandet och de förändringar som pågår inför detta.

Våra enkäter inleddes med ett introduktionsbrev där vi förklarade syftet med vår undersökning. Sedan följde våra frågor som bestod av en blandning av slutna och öppna svar. Då öppna svar kräver en större insats från respondenterna och således kan avskräcka dem från att svara på enkäten, försökte vi dock begränsa denna typen av frågor (A 1, s.178). De öppna frågor som ställdes var endast svarsalternativ av typen ”annat” som användes för att täcka in alla möjliga svarsalternativ på en fråga (A 1, s.181) och ge utrymme för mer oförutsedda svar (A 1, s. 177). Sist i enkäten gav vi respondenten möjlighet att i en öppen fråga allmänt ge kommentarer till frågorna och göra tillägg om så önskades.

En tid efter att undersökningarna skickades ut sändes en påminnelse till de respondenter som ännu inte svarat.

2.5 Sekundärdata

Den sekundärdata vi har använt oss av har utgjorts av diverse dokument med syfte att skapa en förståelse kring vår frågeställning. Den statliga utredningen ”Avskaffandet av revisionsplikten för små företag” har varit utgångspunkten i vårt arbete då vi gick in i arbetet med en bred frågeställning. Vi har även haft viss inblick i ”Utredningen om enklare redovisning” för att skapa oss en bredare förståelse för förenklingsarbete som avskaffandet av revisionsplikten är en del av. Den senare har dock inte mer än ytligt behandlats i litteraturgenomgången. Vi sökte även information i tidsskrifterna Balans samt Redovisningskonsulten där vi fann intressant och aktuell information om redovisnings- och revisionsmarknaden. Utöver dessa källor har vi även använt oss av artiklar i dagstidningar och annat publicerat nyhetsmaterial. Andra viktiga källor har varit SRF:s samt FAR SRF:s hemsidor.

2.6 Slutsatsernas värde

2.6.1 Reliabilitet

Med reliabilitet önskar man fastställa ett mätinstruments tillförlitlighet och användbarhet (A 2, s.77). Mätningen ska inte påverkas av vem som utför undersökningen eller omständigheter runtomkring (A 3, s.152). Då undersökningen upprepas eller utförs av någon annan ska således samma resultat kunna uppnås (Att utreda, forska och rapportera, s.40).

Det sätt på vilka intervjuerna genomfördes är en faktor som kan påverka reliabiliteten för vår undersökning. Bryman & Bell menar till exempel att följdfrågor under en intervju kan påverka reliabiliteten och därmed även validiteten. Samtidigt är det öppna förhållningssättet en viktig del av den semistrukturerade intervjuformen och om någon annan skulle genomföra intervjuerna med samma öppna förhållningssätt hade de förmodligen fått ut samma resultat. Att vi spelade in och transkriberade intervjuerna ger också möjlighet för andra forskare att granska materialet. I och med detta menar Bryman & Bell att anklagelser om att analysen har påverkats av forskarens värderingar eller fördomar kan bemötas (A 1, s. 374).

Intervjuerna genomfördes på respondenternas respektive kontor och således tror vi inte att omgivningen hade någon större inverkan på våra resultat.

Enkätundersökning 1 som riktades till företagen riktades till en person med insikt i företagets ekonomifunktion och skickades huvudsakligen ut till allmänna e-postadresser på företagen. På grund av detta kan vi inte säkerställa att den person som besvarade frågorna var någon med den kompetens inom området som krävdes för att ge korrekta svar. Dock har vi heller ingen anledning att misstänka att de inte skulle besitta denna kompetens.

Enkätundersökning 2 riktade sig direkt till enskilda redovisningskonsulter som förhoppningsvis är insatta i den förändring som är förestående. Det fanns i enkäten också svarsalternativ för att fånga upp de som inte är medvetna om förändringarna och detta utgör en viktig del för vårt arbete.

2.6.2 Validitet

Validitet är en indikation på om man mäter det man avser att mäta (A 2 s.80).

Vi har valt att inrikta oss på extern validitet vilket har som syfte att utreda i vilken utsträckning resultaten kan generaliseras till andra sociala miljöer och situationer (A 1, s. 306)

Kritik som ofta riktas mot kvalitativ forskning är enligt Bryman & Bell dess brist på generaliserbarhet. Silverman menar dock att ”en viss kvantifiering av resultaten i en kvalitativ undersökning ofta kan visa hur pass generella de beskrivna företeelserna är” (A 1, s.508). Det är också detta vi ämnat uppnå med de enkätundersökningar som genomförts.

Tyvärr gav inte våra enkätundersökningar så hög svarsfrekvens som hade önskats. En påminnelse skickades ut en tid efter det första utskicket men detta ledde inte till någon markant ökning av svarsfrekvensen. Enligt Bryman & Bell är en svarsprocent under 50 procent inte godkänt (A 1, s. 164). Våra undersökningar nådde endast upp till 32,9 respektive 18,3 procent men vi har trots detta valt att ta med dem i vår analys då de kan ge en viss indikation på en mer generell syn hos redovisningskonsulter respektive företag. Bryman & Bell stödjer detta synsätt då de menar att det finns många vetenskapliga undersökningar uppvisar ett stort bortfall men som ändå publicerats. De menar att det viktiga är att vara medveten om de följder och begränsningar som blir resultatet av en låg svarsfrekvens (A 1, s. 167).

Enligt Ejvegård måste svarsfrekvens och bortfall alltid fastställas. Det finns två typer av bortfall. Det ena är enkätbortfallet som innebär att enkätformuläret inte besvaras överhuvudtaget. Det andra är det interna bortfallet då en eller flera frågor ej besvarats (A 2, s.56) .

I våra enkätundersökningar fördelade sig bortfallet enligt följande;

Enkätundersökning 1 – Företag

Enkätbortfall: 61,4%

Internt bortfall: 5,7%

Enkätundersökning 2 – Redovisningskonsulter

Enkätbortfall: 72,8%

Internt bortfall: 8,9%

Den huvudsakliga orsaken till det höga enkätbortfallet kan tänkas vara att enkäterna skickades ut i samband med helgledighet. För att minska bortfallet skulle fler påminnelser kunnat

skickas ut, vissa forskare förespråkar tre till fyra påminnelser (A 1, s. 165), men på grund av den begränsade tidsramen var detta inte möjligt.

En brist i våra enkätundersökningar som vi är mycket väl medvetna om är att vi inte kunde få ner de enskilda svarsalternativen från respondenterna för analys. Våra resultat speglar således endast urvalsgruppernas samlade svar och några reflektioner över exempelvis respondenternas olika medlemskap och hur det påverkar inställningen till olika frågor har således inte kunnat genomföras.

2.7 Källkritik

Enligt Ejvegård är det vid användning av sekundärdata nödvändigt att fastställa dess saklighet och objektivitet. Sakligheten består i att de uppgifter som presenteras ska vara sanna och riktiga. Därför måste de data som samlas in alltid kontrolleras av författaren.

Ett viktigt kriterium är oberoendekravet. Med detta menas att man ska göra sig oberoende från sekundärkällor och i största möjliga mån vända sig till primärkällan. Anledningen till detta är att artiklar, referat och andra sekundärkällor inte alltid är objektiva utan kan innehålla förvanskningar av data som inte nödvändigtvis är avsiktliga men i vissa fall kan vara vinklad data eller rent propagandamaterial (A 2, s.17-18, 71-72). De huvudsakliga källor vi har använt oss av är dels primärkällor i form av Statens offentliga utredningar men även artiklar ur tidsskrifterna Balans och Redovisningskonsulten som kan klassas som sekundärkällor. Vi är medvetna om att åsikterna om samarbetet mellan SRF och FAR SRS i dessa artiklar är framförda ur SRF:s och då framförallt ur förbundsordförande Mikael Carlsons synvinkel. Vi anser dock att han är i en sådan position att han kan uppfattas som trovärdig och hans åsikter styrks också av hans kollega och vår respondent Förbundsdirektör Fredrik Dahlberg. Vidare är materialet publicerat i ett sådant sammanhang att det även ska ge uttryck för FAR SRS ståndpunkt i frågan. Information har även inhämtats från de respektive organisationernas hemsidor. Denna information klassas som primärdata men vi är medvetna om att den information som publiceras är formad ur organisationernas sätt att se på saker och ting. Ett annat viktigt kriterium är färskhetskravet som innebär att man ska sträva efter att använda den källa som ger den mest uppdaterade informationen (A 2, s. 72). I vår undersökning har vi använt oss av utredningen om ”Avskaffandet av revisionsplikten för små företag ” som är en relativt gammal källa, men har uppdaterat vissa uppgifter som sedan dess ändrats. Gällande

sekundärdata så som artiklar i tidsskrifter, har vi strävat efter att alltid använda oss av den senast uppdaterade informationen.

2.7.1 Källhänvisningar

Vi har valt att referera till våra källor på följande sätt:

A – Litteratur

B - Lagar, propositioner och standards

C – Artiklar från Balans

D - Artiklar från Redovisningskonsulten

E – Utredningar

F – Elektroniska källor

3 Litteraturgenomgång

I detta avsnitt redogör vi för det ramverk som ligger till grund för vår undersökning. Vi går igenom förslaget om avskaffande av revisionsplikten för små företag, hur redovisnings- och revisionsmarknaden ser ut idag samt vilka förändringar som skett den senaste tiden för att underlätta ett avskaffande av revisionsplikten. Vidare presenteras redovisningskonsultens roll och vilka utbildningskrav som krävs enligt de respektive organisationerna. Till sist redovisas företagens syn på avskaffandet.

3.1 Revisionsplikten i Sverige

I Sverige har revisionsplikt varit gällande för samtliga aktiebolag sedan 1983. (F 4). Idag är Sverige och Malta de enda länderna inom EU som fortfarande har kvar revisionsplikt.

Danmark valde att avskaffa sin revisionsplikt 2006 och 2007 följde Finland i samma spår (F 14).

Revision innebär att revisorn gör en oberoende granskning av ett företags årsredovisning, bokföring (räkenskapsrevision) samt styrelsens och VDs förvaltning (förvaltningsrevision). Resultatet av revisionen, vilket består i en samlad bedömning av de slutsatser som revisorn kommit fram till under granskningen, lämnas i form av en revisionsberättelse till den som utsett revisorn, vilket vanligtvis är bolagsstämman (F 6).

Enligt FAR SRS är revision viktigt då det skapar trovärdighet och trygghet, såväl internt inom företaget, som externt ut mot kunder, intressenter, leverantörer och samarbetspartners. Man menar även att revisionsarbetet kan medföra andra positiva saker som att fel och misstag kan upptäckas och förebyggas. Dessutom kan revisorn bidra med rådgivning i exempelvis redovisnings-, IT – och skattefrågor (F 12).

Ordagrant beskrivs revisorns mening samt trovärdighets- och trygghetsskapande av FAR SRF enligt följande;

Revision syftar till att:

- öka trovärdigheten till företagets redovisning

- skapa säkerhet för leverantörer och kreditgivare
- skapa bättre villkor och möjligheter
- minska risken i affärer
- visa att företaget följer spelreglerna
- minska risken för att fel och brister inte upptäcks
- gå igenom företaget och föreslå förbättringar

Revisorn skapar trovärdighet genom att:

- granska årsredovisning och förvaltning
- skriva en offentlig rapport - revisionsberättelse
- bekräfta den ekonomiska ställningen och resultatet
- tillse att företagets ledning följer spelregler
- ge råd och förslag till förbättringar
- bekämpa ekonomisk brottslighet

Revisorn skapar trygghet för alla parter:

- för att det är viktigt med trovärdig information
- för att det behövs en professionell granskning av företag
- för att en väl genomförd revision är en trygghet
- för att det behövs ett bollplank i ekonomiska frågor
- för att kunskapen om mindre företags omvärld och ekonomiska förutsättningar är viktig (F 12)

3.2 Utredningen om avskaffande av revisionsplikt för små företag

Den 7 september 2006 beslutade Regeringen att se över reglerna om revision för små företag och den 14 december samma år gav man en utredare i uppdrag att föreslå de regelförändringar som krävs för att ta bort revisionsplikten för små företag (F 2). Utredningen fick namnet ”Utredningen om revisorer och revision” (Ju 2006:11) och utmynnade i delbetänkandet ”Avskaffande av revisionsplikten för små företag” (SOU 2008:32).

Utredningen framhåller att de inte ser revisionsplikt som något onyttigt utan att det tvärtom tillför revisionsklienten ett värde. Man menar dock att det inte går att försvara tvånget med att

det ligger i företagets eget intresse eftersom det innebär att företagen själva inte kan bestämma vilka revision - och redovisningstjänster man vill köpa samt när dessa behövs. Istället tvingas alla företag, stora som små, att betala för i princip samma revisionstjänst. Detta innebär att de företag som inte alls är i behov av revision belastas med onödiga kostnader, vilket är fallet för de ca 70 000 vilande aktiebolagen. Dessutom finns det företag som visserligen är aktiva men ändå inte i behov av revision då de exempelvis drivs av en enda person (Avskaffandet av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32). Således, menar utredningen, skulle ett avskaffande bidra till en kostnadsbesparing vilken uppskattas till 6 miljoner kronor per år vilket är de samlade revisionsarvodena för de företag som undantas revisionsplikt (C 1). Åsikterna om hur mycket pengar som kommer att sparas som en följd av avskaffandet av revisionsplikten går dock isär. Enligt en undersökning gjord av konsultbolaget ECON Pöyry kommer det inte att sparas några pengar. Man menar att företagets transaktionskostnader kommer att kvarstå eftersom ingen kommer vara beredd på att sänka kraven på företagets finansiella rapportering framöver, tvärtom. Istället kommer det att handla om att företagen själva kommer att kunna välja var de vill lägga sitt förtroende och var kostnaderna för detta arbete ska hamna. (C 1).

Företagens frihet att själva välja de revisions- och redovisningstjänster som behövs kommer resultera i att utbudet av dessa tjänster kommer att bli mer varierat och prisnivån lägre. Detta ska stärka Sveriges företag i konkurrensen med de företag i andra länder som inte har revision.

Enligt utredningen om avskaffande av revision för små företag, SOU 2008:32 föreslås att företag som ligger under två av följande gränsvärden kommer att räknas som små företag och därmed undantas revisionsplikt;

- 50 anställda
- 41,5 miljoner SEK i balansomslutning
- 83 miljoner SEK i nettoomsättning

Detta kan jämföras med de värden som idag, enligt ÅRL, skiljer små och stora företag åt;

- 50 anställda
- 25 miljoner SEK i balansomslutning
- 50 miljoner SEK i nettoomsättning

För att räknas som ett litet företag får högst ett av dessa gränsvärden överstigas och förhållandet måste ha varit bestående under två på varandra följande år, vilket även gäller för ovanstående gränsvärden (F 21, Kap 1 paragraf 3).

De föreslagna gränsvärdena går i linje med EU:s maximivärden i det fjärde bolagsdirektivet som är en del av EU:s omfattande arbete med att minska företagens administrativa kostnader (redovisning, revision, samt vissa bolagsrättsliga områden) med 25 procent (C 2).

Om gränserna sätts som föreslaget innebär det att 97 procent av Sveriges företag kommer att hamna i gruppen mindre företag (jämfört med 90 procent om man räknar med dagens gränsvärden). Detta betyder att 240 000 aktiva aktiebolag plus 70 000 vilande kommer att undantas revisionsplikt.

Utredningen tar också upp de negativa effekter som kan tänkas bli en konsekvens av avskaffandet. Dessa anses dock vara svåra att kvantifiera och till stor del präglas av revisorernas oro att förlora en monopolställning på marknaden. Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten har också uttryckt sin skepsis till förslaget och menar att det kan komma att leda till att skattefelet ökar och att den ekonomiska brottsligheten får mer mark. Detta är enligt utredningen överdrivna farhågor vilket styrks av det faktum att dessa tendenser inte varit synliga i andra länder där revisionsplikten avskaffats.

För att revisorer, företag och intressenter ska ha möjlighet att ställa om sig inför förändringen på marknaden föreslår utredningen en så kallad opt-in lösning för avskaffandet vilket innebär att revisorn automatiskt avregistreras när de nya reglerna träder i kraft och att företaget för att ha kvar revision måste göra en nyanmälan till bolagsverket. Alternativet är en opt-out lösning som istället innebär att företaget aktivt måste välja bort sin revision på Bolagsstämman (D 1).

För redovisningskonsulter och andra rådgivare spår utredningen att förslaget kommer att leda till utökade möjligheter att erbjuda tjänster till de företag som idag är tvungna att anlita revisorer. Samtidigt kommer denna yrkesgrupp att möta större konkurrens från de revisorer som tar sig in på redovisningskonsultens traditionella verksamhetsområden.

De nya reglerna väntas träda i kraft i juli i år och tillämpas första gången för det första räkenskapsår som börjar löpa efter den 30 juni.

3.3 Redovisnings- och revisionsmarknaden

Det finns idag två organisationer med medlemskap för auktoriserade redovisningskonsulter; SRF (Sveriges Redovisningskonsulters Förbund) och FAR SRS (branschorganisationen för revisorer och rådgivare).

SRF bildades 1936 och har under 70 år varit den ledande organisationen för Sveriges redovisningskonsulter. Idag har SRF cirka 4500 medlemmar som är verksamma över hela landet och anlitas av mer än 200 000 svenska och utländska företag (F 19).

FAR SRS bildades den 1 september 2006 då Sveriges två revisorsföreningar FAR och Svenska Revisorssamfundet SRS beslutade sig för att gå samman.

2007 tog man beslutet att även bjuda in redovisningskonsulter till organisationen. Dan Brännström, generalsekreterare i FAR SRS motiverade detta med att redovisningskonsulter har en stark intressegemenskap med revisorer och andra ekonomiska rådgivare och att det därför faller sig naturligt att samla revision, redovisning och branschens rådgivning i en gemensam organisation (F 15).

Idag har FAR SRS cirka 5700 medlemmar som omfattar kvalificerade revisorer samt andra specialistgrupper som redovisningskonsulter, skatte- och corporate finance-specialister och specialister inom hållbarhetsredovisning. Av medlemmarna utgörs cirka 1500 av auktoriserade redovisningskonsulter. Organisationen verkar både i Sverige och utomlands med att utveckla revisions- och rådgivningsbranschen genom rekommendationer, utbildning och remissverksamhet (F 13).

Utöver de auktoriserade redovisningskonsulter som är medlemmar i de två organisationerna finns även icke- auktoriserade redovisningskonsulter som erbjuder olika typer av redovisningstjänster.

SRF var först med att införa begreppet auktoriserad redovisningskonsult 2004 och 2006 skedde den första auktoriseringen av en grupp redovisningskonsulter. I januari 2008 genomförde FAR SRS sin första auktorisationsdag (C 3) och i och med det hade de två branschorganisationerna parallella auktorisationer vilket skapade en oklar bild av

redovisningstjänsterna för dess intressenter (F 17). Antingen var man ”auktoriserad redovisningskonsult FAR SRS” eller ”auktoriserad redovisningskonsult SRF”.

3.4 Förändringar - Samarbetet mellan SRF och FAR SRS

För att säkra förtroendet för redovisningstjänsterna och tydliggöra redovisningskonsultens uppgift, roll och ansvar beslutade SRF och FAR SRS den 4 september 2009 att införa en gemensam auktorisation som har sin grund i den nya standard som tagits fram; ”Svensk standard för redovisningstjänster, Reko”. Detta är enligt Mikael Carlson, förbundsordförande i SRF, början på ett långsiktigt samarbete mellan organisationerna för att utveckla redovisningstjänsterna så att de möter både näringslivets och samhällets behov (F 11). Målsättningen är att redovisningskonsulterna ska kunna arbeta efter gemensamma regelverk och på så sätt få marknaden att uppfatta auktorisationen som en tydlig kvalitetsstämpel (F 17).

Samarbetsavtalet är än så länge i ett tidigt stadium. Avsiktsförklaringen ska ersättas med mer detaljerade överenskommelser inom olika områden som kvalitetskontroll, inträdeskrav, allmänna villkor för redovisningstjänster samt kraven på vidareutbildning. 2012 beräknar Mikael Carlson att organisationerna har enats om identiska krav (C 3).

Den första versionen av Reko gavs ut av FAR SRS 2008 och angav god redovisningssed för redovisningskonsulter. Det nya namnet ”Svensk standard för redovisningstjänster, Reko”, anger att reglerna i standarden nu omfattar alla som medverkar vid redovisningsuppdrag. Ramverket definierar och beskriver ett redovisningsuppdrags beståndsdelar och mål samt identifierar de uppdrag där Reko kan tillämpas (B 1).

Reko är uppdelad i områdena: uppgifter och ansvar, planering, ekonomistyrning, bokslut och årsredovisning, användning av andras arbete, rapportering samt redogörelser. Dessutom återfinns ett antal författningar om bland annat rådgivaransvar, personuppgiftsbehandling, penningtvätt och finansiering av terrorism (F 18).

Enligt SRFs ledning arbetar de flesta redovisningskonsulter redan till största delen på det sätt som Reko förespråkar och de menar därför att det inte kommer att bli någon större skillnad i sättet att jobba. Att arbeta enligt Reko ska vara ett sätt att följa en struktur för att skapa kvalitet. Arbetet ska inledas med ett uppdragsbrev där vem som gör vad i kundrelationen klargörs. Detta är viktigt eftersom det betyder att redovisningskonsulten kan lägga rena

rutinuppgifter på kunden och på så sätt frigöra tid som kan läggas på mer kvalificerad rådgivning. Arbetet avslutas med en bokslutsrapport.

För att underlätta arbetet med Reko håller man på att ta fram en handbok som ska bli en vägledning i arbetet med standarden. Handboken som väntas vara klar i mars i år är processinriktad för att vara lätt att följa. Det ska vara en vägledning som visar vilken del i Reko som rör olika arbetsmoment, vilken tillämpning som gäller samt ge exempel på hur tillämpningen ska ske (D 2).

Mikael Carlson säger att det med standarden följer två viktiga byggstenar i form av den nya bokslutsrapporten och organisationen bakom kvalitetskontrollen. Den första av dessa, bokslutsrapporten är ett helt nytt dokument som kan avges av en auktoriserad redovisningskonsult som i sitt arbete har följt svensk redovisningsstandard. Mikael Carlson förklarar att detta inte är en ny form av revisionsberättelse och att den inte heller uttalar sig om innehållet i det bokslut eller den årsredovisning som bifogas. Istället är det en varudeklaration av den som upprättat handlingen och en bekräftelse på att arbetet utförts enligt den fastlagda svenska standarden för redovisningskonsulter. I och med detta menar Carlson att läsaren kan vara införstådd med att arbetet skett enligt de kvalitetsnormer som marknaden enats om och därav rimligen dra slutsatsen att den överlämnade ekonomiska rapporten kan tillmätas hög tilltro och respekt. Därmed kommer mottagaren enligt Carlson att uppfatta bokslutsrapporten som en kvalitetsstämpel även om den inte har samma innehåll, syfte eller bakgrund som en revisionsberättelse. Då det endast är auktoriserade redovisningskonsulter som kan avge en bokslutsrapport anser Carlson att detta verktyg kommer att bli en viktig konkurrensfaktor i framtiden (D 3).

Till skillnad från en revisionsberättelse kan en bokslutsrapport inte lämnas oren. Då redovisningskonsulten stöter på tveksamheter i bokföringen lämnas ingen bokslutsrapport alls (D 2).

Den andra viktiga byggstenen är kvalitetsarbetet som bedrivs av en gemensam kvalitetsnämnd som har ansvar för tillsyn och krav på själva systemet. Förutom SRFs och FAR SRSs medverkan bjuds även viktiga intressenter såsom Skatteverket och Bankföreningen in, vilket ses som en viktig del då det är dessa intressenter som känner oro över hur redovisningen ska kvalitetssäkras efter ett avskaffande (D 3). Under augusti månad i fjol (2009) drogs riktlinjer för kvalitetskontrollen av auktorisationsnämnden. Kontrollen innebär bland annat att

medlemmarna vart tredje år får en självdeklaration med frågor om arbetssättet och verksamheten på byrån. Medlemmarna ska även besökas av en kvalitetskontrollant var sjätte år (F 7). Blir man inte godkänd vid kontrollen får man förslag på åtgärder som bör vidtas samt att man får en eventuell utbildningsplan. Efter den första kontrollen görs högst två återbesök och om inte problemet är åtgärdat blir man ett fall för disciplinnämnden (F 8). Eva Sandström som är kvalitetsansvarig på SRF tycker det är viktigt att poängtera att detta inte bara är kvalitetssäkrande åtgärder utan också stödjande åtgärder som ska finnas till för att medlemmarna ska kunna göra ett bra och enhetligt jobb (F 7). Kvalitetsgranskarnas arbete går ut på att göra en helhetsbedömning med förslag till eventuella åtgärder (F 10). De ser till att redovisningskonsulten följer grundläggande rutiner såsom bokföringslagen, årsredovisningslagen med mera och att Reko tillämpas på ett korrekt sätt (F 8). Bland annat kommer de att granska hanteringen av svåra redovisnings- och skattefrågor, rapportering till kund, hur arkivering och dokumentation genomförs, om personalen kontinuerligt vidareutbildar sig, hur man klarar arbetstoppar samt om man har tillgång till specialistkompetens vid behov. (F 10)

Inom branschen har det förekommit mycket spekulationer kring ett samarbete mellan SRF och FAR SRS och undersökningar visar att 70 procent av tidskriften Balans läsare tror på en sammanslagning under de närmaste två åren. Mikael Carlson tar dock avstånd från detta. Han menar att SRF har ett medlemsåtagande som handlar om att göra det bästa för medlemmarna. Man kommer att utvärdera vilken nytta samarbetet med FAR SRS ger och vice versa. Om medlemmarna upplever ett mervärde som ingen enskild organisation kan uppnå kommer en diskussion om ett samgående tas upp, säger Mikael Carlson (C 3).

3.5 Redovisningskonsultens roll

Enligt SRF definieras en redovisningskonsult som följande;

”En extern konsult som yrkesmässigt och självständigt utför redovisningstjänster och tjänster inom ekonomi, skatter, administration samt utbildning inom dessa områden”.

En redovisningskonsult hjälper företag med en mängd varierande uppgifter. Det kan handla om bokföringsuppdrag, bokslutsuppdrag, årsredovisningsuppdrag, årsbokslutsuppdrag, koncernredovisningsuppdrag, outsourcing-uppdrag samt övriga redovisningsuppdrag. Andra

vanliga uppdrag för en redovisningskonsult kan vara löneserviceuppdrag, hjälp med deklARATIONER, skatterådgivning, viss rådgivning till företagsledningen samt olika former av processhanteringsuppdrag vilket innebär att konsulten enbart utför enstaka transaktionstjänster som att endast sköta en leverantörsreskontra etc. (Reko).

3.6 Utbildningskrav

3.6.1 Utbildningskrav enligt SRF

Enligt SRF:s stadgar ska man för medlemskap ha avlagt redovisningskonsultexamen (antingen Diplomerad Redovisningskonsult eller Högre Redovisningsekonom) i SRF:s regi eller motsvarande alternativt tre terminers eftergymnasiala studier i relevanta ämnen. Högskolepoäng ska uppgå till minst 90 och fördelas på 60 p Företagsekonomi, 15 p Handelsrätt samt 15 p beskattningsrätt. Det finns även ett antal andra utbildningsanordnare med utbildningar som är kvalificerade för SRFs auktorisation (F 20). Vidare krävs minst tre års erfarenhet av redovisning genom praktik på redovisnings- eller revisionsbyrå. I ansökan om auktorisation ska uppgifter om utbildning och praktik samt minst två referenser bifogas.

Som auktoriserad redovisningskonsult och medlem i SRF är man förpliktad att aktualitets- och vidareutbilda sig för att behålla sin titel. Utbildningen ska gynna redovisningskonsulten i dennes yrkesutövning och ha sin tyngdpunkt på det eventuella specialistområde som konsulten valt att koncentrera sin verksamhet till. Utöver detta ska konsulten upprätthålla och vidareutveckla sina kunskaper inom beskattningsrätt och redovisning. Under en treårsperiod ska konsulten ha genomgått en utbildningstid på minst 50 timmar, vilka ska innefatta redovisning, beskattningsrätt samt valfri utbildning inom redovisningskonsultens kunskapsområde. Genomgår man utbildningen genom SRF Ekonomiutbildning AB får man automatiskt sina aktualitetstimmar registrerade. Deltar man i kurser hos andra utbildningsanordnare måste man däremot skaffa ett skriftligt intyg från kursanordnaren och registrera sina aktualitetstimmar hos SRF (F 5).

3.6.2 Utbildningskrav enligt FAR SRS

Enligt FAR SRS stadgar ska man för medlemskap ha genomgått minst 3 års eftergymnasial utbildning med inriktning på företagsekonomi. Dessutom krävs minst 5 års praktik inom redovisningsområdet varav 3 år som redovisningskonsult på redovisnings- eller revisionsbyrå.

Vid årsskiftet kommer vissa övergångsregler att gälla. Minst ett av följande två kriterier måste då uppfyllas;

- Civilekonomutbildning alternativt postgymnasial redovisningsekonomisk utbildning samt minst 3 års erfarenhet av arbete som redovisningskonsult.
- Minst 10 års dokumenterad erfarenhet av redovisning, varav minst fem år som extern rådgivare.

Då man uppfyller ovanstående krav ska man för att få sin titel som redovisningskonsult genomgå en auktorisationsdag där information ges om FAR SRS etiska regler och om Svensk standard för redovisningstjänster, Reko.

För att förlänga sitt medlemskap och auktorisation krävs vidareutbildning. Denna omfattar minst 120 timmar under en treårsperiod och minst 60 av dessa ska vara verifierbara. (F 3).

FAR SRS utbildningskommitté tar tillsammans med Irev fram en passande utbildningsplan. Denna anger lämpliga kurser som man kan läsa under sin praktiktid. Utbildningsplanen är uppdelad på tre nivåer och det är tänkt att man ska läsa en nivå per år i tre år. Efter nivå två kan man skriva *Irevs kunskapstest för redovisningskonsulten*, detta måste man ta innan man kan ansöka om medlemskap (F 3).

4 Empiri

Detta avsnitt redogör för det material som framkommit under vår kvalitativa undersökning respektive våra kvantitativa undersökningar. Först presenteras sammanfattningar av vad som sades under intervjuerna med våra fem respondenter samt kommentarer från den sista respondenten. Till sist följer en presentation av den data som framkommit ur våra två enkätundersökningar.

4.1 Kvalitativ metod – intervjuer med respondenter

4.1.1 Fredrik Dahlberg, Förbundsdirektör för SRF

Fredrik Dahlberg har sedan 2005 haft posten som vice ordförande i Förbundsstyrelsen och har sedan den 1 augusti 2009 arbetat som Förbundsdirektör med placering i Stockholm.

Dahlberg kommer nästan omedelbart in på ämnet om auktorisationen av redovisningskonsulter. Han berättar att auktorisationen i SRF påbörjades 2004/2005 men menar att detta inte hade något med avskaffandet av revisionsplikten att göra. Det var ett beslut som togs innan ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten kom upp på tapeten. Anledningen till auktorisationen var att man ville höja kvaliteten inom yrkeskåren.

Intagningskraven var tidigare ganska låga men då styrelsen 2005 tog beslutet om att börja auktorisera sina redovisningskonsulter höjdes kraven för att bli medlem i SRF. I praktiken ledde detta till att SRFs cirka 1500 medlemmar fick lov att utbilda sig vidare för att kunna vara kvar i organisationen. Dahlberg menar att auktorisationen var ett ganska radikalt grepp för att höja kvalitetsnivån inom förbundet. Två och ett halvt år senare kom utredningen om avskaffandet av revisionsplikten och det var efter det som även FAR SRS började auktorisera redovisningskonsulter. Inte långt därefter började de två organisationerna att arbeta för en gemensam auktorisation.

Före samarbetet kunde man vara antingen ”auktoriserad redovisningskonsult FAR SRS” eller ”auktoriserad redovisningskonsult SRF”. Idag finns inte längre dessa titlar utan den korrekta benämningen är endast ”auktoriserad redovisningskonsult”. Detta innebär dock inte att man är medlem i båda organisationerna, även om den möjligheten finns, förklarar Dahlberg.

Dahlberg menar att en skillnad mellan de båda organisationerna är att FAR SRS har såväl revisorer som redovisningskonsulter, rådgivare och skatterådgivare. *"Så att de har ju fyra kategorier som de har på sin meny. Vi har den förmånen och fördelen att kunna koncentrera oss på redovisningskonsulter och jobba för dem"* säger Dahlberg. Han påpekar också att många av revisorerna är dubbelanslutna så till vida att de är både auktoriserade redovisningskonsulter och auktoriserade revisorer.

Dahlberg tror att de flesta av FAR SRSs medlemmar arbetar inom de större byråerna där det finns både revisorer och redovisningskonsulter medan de som arbetar för mindre byråer eller rena redovisningskonsultbyråer är med i SRF. Man kan själv välja var man vill vara medlem men man ska vara medveten om organisationernas olika dialekter anser Dahlberg. På grund av skillnader i kultur och dialekt tror inte Dahlberg att de två organisationerna kommer gå ihop inom de närmsta åren. Han anser att den dialekt de använder måste sätta sig och sprida sig innan man går in i ett större förbund. Dahlberg menar att vad en redovisningskonsult är ska vara etablerat inom förbundet, från den största och den mest kvalificerade till den som jobbar enskilt på en liten byrå. Han säger att man innan man kan närma sig ett samgående måste ha med sig respekt så att den dialekt som finns inom SRF vinner gehör.

Dahlberg påpekar dock att samarbetet grundas i mycket klara instruktioner och att den gemensamma auktorisationen gett organisationerna mycket stöd från myndigheter och näringsliv. De olika dialekterna tror Dahlberg på ett sätt kan vara positivt då organisationerna trycker på olika saker. Huvudsaken är enligt Dahlberg att redovisningskonsulterna får det utrymme och den acceptans de bör ha. Han säger att redovisningskonsulter länge blivit kallade revisorer på marknaden då folk i allmänhet inte känner till vad en redovisningskonsult gör. Ändå är det redovisningskonsulterna som gör merparten av redovisningen i Sverige och lämnar de flesta rapporter och årsredovisningar, säger han.

För tillfället pågår diskussioner mellan SRF och FAR SRS som rör övergångsregler. För SRFs del sker denna övergång 1 maj 2010 medan FAR SRS har satt datumet till den 31 december 2010. Därefter är det de nya intagningsreglerna som gäller och de säger att det krävs 180 universitetspoäng för medlemskap. I framtiden då konkurrensen ökar tror han att efterfrågan på redovisningskonsulter kommer att bli större och därför diskuteras nu möjligheten att även kunna gå en KY-utbildning som grund för att sedan bygga på den för att nå upp till motsvarande 180 poäng. Det har även pratats om att införa en redovisningskonsultsexamen som ska tas oavsett om man kommer från den akademiska världen eller från en KY-utbildning samt har gjort sin praktik på tre år. Detta tror Dahlberg kan komma att bli verklighet om ett till två år.

På frågan om Dahlberg tror att ett avskaffande kommer att ske enligt den utsatta tidsplanen svarar han att det blir svårt för Regeringen att backa eftersom avskaffandet är en stor del av bidraget till EUs förenklingsarbete. Däremot är han osäker på om gränserna kommer att sättas så som utredningen föreslagit.

Dahlberg är mycket positivt inställd till avskaffandet då det innebär att revisionen blir marknadsstyrd istället för lagstyrd. Han menar att det finns många företag i Sverige som idag enligt lag är tvingade att ha revision men som egentligen mycket väl skulle kunna använda bokslutsrapport och auktoriserad redovisningskonsult som kvalitetsintyg. Därför är en behovsstyrd revision rätt både för Sverige som land och för dess företagare anser Dahlberg. Dahlberg tror att den tuffa marknaden kommer påverka SRF men ser det som något positivt då redovisningskonsulterna har fördelen att de möter kunderna mer frekvent och sitter på information om att hjälpa kunderna i deras företagande. Dahlberg menar att redovisningskonsult är ett mycket fint yrke just på grund av den regelbundna kontakten med kunderna och möjligheten att kunna hjälpa dem. För redovisningskonsulter finns inget jäv som hindrar dem från att hjälpa en kund med bankrådgivning, affärsrådgivning etc. Dahlberg menar att det därför är ett mycket mera stimulerande yrke än revisorsyrket. Med detta i åtanke menar Dahlberg att SRF har möjlighet att vinna mark i den konkurrens som kommer och att auktorisationen är en mycket viktig och väsentlig del av detta.

Dahlberg tror att den hårdnande marknaden medför en risk för såväl revisorer som redovisningskonsulter att bli utkonkurrerade. Han menar att de som är i farozonen i dessa kategorier är de som inte "sitter på kunden" medan de som har en större kundkontakt kommer att klara sig bra.

Branschdagarna, där Dahlberg tillsammans med två kollegor har åkt runt i Sverige och informerat om förändringarna, har varit ett viktigt steg i förberedelserna inför konkurrensen på marknaden. Under dessa seminarier har det huvudsakliga rådet till redovisningskonsulterna varit att anamma affärskonsultrollen. Dahlberg menar att medlemmarna måste förstå att de inte bara kan skicka ut en rapport utan att kommentera den och tro att kunden ska kunna tyda den själv. Det krävs att konsulterna är aktiva och hjälper sina kunder, vilket också är vad utredningar visar att kunderna vill ha säger Dahlberg.

På frågan om vad som varit mest debatterat under branschdagarna svarar Dahlberg att bokslutsrapporten varit en fråga som ofta tagits upp. De flesta redovisningskonsulter menar att bokslutsrapporten är skriven på ett negativt sätt vilket enligt Dahlberg kan förklaras genom att det är en översättning av den internationella standarden. Istället för att inleda med "jag har" skrivs "jag har inte" och "jag tar inte" etc. Eftersom standarden är skriven på ett sådant sätt

tror många att det innebär ett mindre ansvar men så är inte fallet enligt Dahlberg. Det är bara ett nytt sätt att skriva på som vi inte är vana vid i Sverige. Han säger dock att det beskriver de olika dialekterna som han tidigare var inne på. Från revisorns håll är man van vid att i revisionsberättelsen skriva ifrån sig ett visst ansvar. För redovisningskonsulter är fallet det omvända. ”*Som redovisningskonsult är man van att vilja ta ansvar, man är van att faktiskt hoppa ner i dyngan och smutsa ner sig och verkligen vilja vara kunderna till hjälp*” säger Dahlberg. Därför är konsulternas fråga ofta varför de inte får skriva mer positivt i bokslutsrapporten. Just av denna anledning, på grund av att bokslutsrapporten ska gå i samma anda som man har som redovisningskonsult inom SRF, tror Dahlberg att det kommer att bli en förändring i bokslutsrapportens utseende.

Dahlberg säger att informationen till företag än så länge varit begränsad och att de i nuläget inte fått tillräckligt med information för att kunna fatta ett välgrundat beslut i frågan om de ska ha kvar sin revisor eller ej. Till våren kommer SRF och FAR SRS att gå ut med både gemensam och enskild information. Han säger att det finns ett samarbetsavtal som indikerar att de två organisationerna ska vara medvetna om varandras marknadsföring så att de ligger lika och kommunicerar på samma sätt. Dahlberg tror att samarbetet kommer att öka i omfattning när det gäller frågor som kommunikation till intressenter etc. Under januari väntar ett möte med Skatteverket där man från SRFs sida ska visa vad auktorisationen egentligen innebär.

Dahlberg säger att av de 96 procent som kommer att kunna välja bort revision, är det 30 till 35 procent som faktiskt bör ha den kvar och för dem är revision det rätta instrumentet. För den andra skaran kan dock en bokslutsrapport, möjligtvis kompletterad med en revision för exempelvis varulagret, vara ett mycket bättre alternativ. Han gör en jämförelse med Storbritannien där avskaffandet av revisionsplikten påbörjades 1993. I början var det 25 procent som valde bort revision i den kategori som hade möjligheten jämfört med de 75 procent som man är uppe i idag. Förmodligen, menar Dahlberg, är revision det rätta verktyget för de återstående tjugofem procenten.

Dahlberg tror personligen att cirka tjugo procent kommer att välja bort revisionen i Sverige ganska snart men säger att det kommer att ta ett tag innan man är nere på de rätta nivåerna. Hans gissning är att det kanske tar fem till sex år innan de företag som inte är i behov av revision har valt bort revision. Dahlberg understryker dock att han inte har något annat mål än att de som behöver revision ska ha det och de som inte behöver det ska kunna undantas revision.

Dahlberg hoppas att bokslutsrapporten kommer att bli det verktyg som banker och företag i första hand kommer att efterfråga efter avskaffandet och att det blir en kvalitetsstämpel som företagen kommer att vilja ha för att visa upp för banken, Skatteverket och sina leverantörer. Han anser att bokslutsrapporten är ett mycket gott fundament till att kommunicera kvalitet i produktionen eftersom det är en mera aktuell handling än revisionsberättelsen.

Dahlberg säger att bokslutsrapport inte lämnas i de fall då redovisningskonsulten och företaget inte uppfyller de krav som är satta. Detta innebär att redovisningskonsulten kan styra kunden genom att säga att de inte kommer att skriva en bokslutsrapport om de exempelvis tar med en privat omkostnad till företaget. Dahlberg säger att redovisningskonsulten inte har skyldighet att rapportera felaktigheter till någon myndighet. Vid en brottsutredning kommer dock redovisningskonsulten att granskas om den har varit behjälplig vid bokföringsbrott och Dahlberg menar att det därför är väldigt viktigt att redovisningskonsulten gör anteckningar då de kan vara till förmån för denne vid en granskning.

Många har enligt Dahlberg pekat på att de orena revisionsberättelserna är ett verktyg för Skatteverket men säger att vid de flesta orena revisionsberättelser är det antingen att företaget har lämnat in årsredovisningen för sent vilket Bolagsverket redan är medvetna om eller att skatter och avgifter betalats in för sent, vilket Skatteverket redan är medvetna om. Dahlberg tror dock att det kan bli så att det kommer att finnas kryssalternativ i deklARATIONEN där företaget anger om granskningen skett av en auktoriserad redovisningskonsult eller av en revisor. Alternativet är att man inte kryssar i någon av rutorna, vilket enligt Dahlberg förmodligen kommer leda till att man behandlas på ett annat sätt av Skatteverket.

På frågan om vilket tillvägagångssätt han ser som lämpligast för avskaffandet svarar han att en opt-out lösning vore det bästa då det rent praktiskt är mer genomförbart än en opt-in lösning. Han tycker att det verkar krångligt att de företag som vill ha kvar revision ska behöva välja tillbaka sin revisor och hoppas på att regeringen till skillnad från vad som föreslagits, i sin proposition, väljer en opt-in lösning.

4.1.2 Bengt Bengtzell, Redovisningskonsult, Egen företagare Lund

Bengt Bengtzell arbetar som auktoriserad redovisningskonsult och driver sin egen verksamhet i ett rum han hyr på en revisionsbyrå i centrala Lund. Hans huvudsakliga uppgift är att planera inför bokslut och upprätta bokslut. Skattekonsultation och hjälp med deklARATIONER är också centrala uppgifter.

Till viss del arbetar han med löpande redovisning men oftast ser han till så att kunderna själva sköter den biten. Han finns också till hands om de behöver råd om hur man ska lägga upp redovisningen och hur man ska planera olika arbetsrutiner och annat.

Bengtzell berättar att han arbetat med revision för bostadsrättsföreningar och liknande men säger att han tycker att ”det är roligare att arbeta inne i företaget än att sitta och granska det och historien bakom”.

När vi frågar hur en vanlig dag ser ut svarar han att det är väldigt varierande. Till största delen arbetar han med bokslut och detta gör han gärna ute på företagen. Han påpekar att detta dock kräver att företagen är lite större och att de har utrymme för detta. När det kommer till lite mindre företag får han ofta ta med materialet till kontoret.

Bengtzell arbetar med alla storlekar på företag men menar att det finns en övre gräns för vad en redovisningsbyrå kan ta sig an. Möjligtvis kan man enligt honom då ha rollen som rådgivare men större företag har oftast en egen ekonomifunktion, en economichef eller liknande som gör arbetet.

Idag har Bengtzell ett trettiotal kunder men han har börjat att skära ned på sin verksamhet en aning då han snart planerar att gå i pension.

Bengtzell har bakgrund som egen småföretagare. Från tjugoårsåldern drev han i femton år en möbelaffär i centrala Lund. Men arbetet var fysiskt väldigt tungt och då han alltid varit intresserad av siffror började han studera för att få en ekonomiexamen. Medan han studerade arbetade han på den redovisningsbyrå som han tidigare anlitat då han hade sin möbelaffär. Då byrån efter tio år köptes upp av nuvarande KPMG, då Bolins revisionsbyrå, startade han med en kollega en egen firma.

För att få titeln auktoriserad redovisningskonsult har Bengtzell förutom sin ekonomiexamen även många års yrkeserfarenhet i bagaget och han tar löpande aktualitetspoäng för SRF som är den organisation han är auktoriserad genom, för att behålla sin auktorisation. Bengtzell berättar att man själv får välja vilka kurser man ska ta men kan inte på rak arm säga hur många poäng det rör sig om. Bengtzell förklarar vidare att han även fungerar som lärare på SRF där han håller en kurs för nyanställda på redovisningsbyråer samt anställda med ekonomifunktion ute på företag. Kursen heter ”Redovisning 1” och är veckokurser som hålls fyra gånger om året, oftast i Göteborg eller Stockholm med deltagare från hela landet.

När vi frågar om skillnaden mellan de uppgifter Bengtzell har som redovisningskonsult jämfört med de för en revisor svarar han att det mest utmärkande är planeringen för företag och konsultbiten. Vidare kan han även bidra med betalningstjänster och förvalta medel åt företag och så vidare, vilket är uppgifter som en revisor inte utföra. Hans personliga mening

är att revisorn sysslar med historia medan redovisningskonsulten sysslar med nutid och framtid på ett annat sätt. Han menar att det även för en redovisningskonsult blir en del formalia i schemalagda uppgifter, det är mycket som ska prickas av och så vidare, men inte i lika stor utsträckning som för en revisor, vad gäller de små företagen. För Bengtzell är det just det eviga ”prickandet” som han uttrycker det som gör att han föredrar sin roll som redovisningskonsult och han tror att revisorn gärna skulle ha mer av konsultbiten eftersom detta är en trevligare del av arbetet. Hans tro är att revisorn kanske inte alltid är lycklig i sin yrkesroll. Bengtzell menar att redovisningskonsulten ofta får en mer personlig kontakt med småföretagare än vad revisorn har. Enligt honom upplevs revisorn mer som en myndighetsperson för småföretagarna. Bengtzell menar att revisorns roll egentligen är att sitta mellan ägaren och styrelsen i företaget och granska hur styrelsen sköter företaget åt ägaren. Han menar dock att det blir lite tokigt då man har ett eget företag där man äger samtliga aktier. Då blir revisorn endast någon som sitter mellan egenföretagaren och andra intressenter som Skatteverket och andra myndigheter. Därför kan revisionsplikten avskaffas i de mindre företagen. Bengtzell anser att ett avskaffande förhoppningsvis skulle kunna leda till att revisorerna får ett mer fritt arbete, att de kan närma sig redovisningskonsultens sätt att arbeta och att synen på revisorn då kan bli mer positiv.

På frågan om hur Bengtzell tror att redovisningskonsultens yrkesroll kommer att förändras i och med avskaffandet svarar han att bokslutsrapport som blir en ersättning för revisionsberättelsen kommer vara den största skillnaden. Han påpekar dock att de företag som kommer att använda sig av en redovisningskonsult efter avskaffandet, och således även få bokslutsrapport som kvalitetsstämpel, är de vars intressenter (banker och liknande) som ej kräver revision i dagens mening. För Bengtzell som redovisningskonsult känns detta som han uttrycker det, lite surt då det tyder på att man inte helt litar på redovisningskonsulten som yrkeskår men han konstaterar att ”det är så det är i dag”. Bengtzell tvivlar dock inte på att bokslutsrapporten kan bli helt tillräcklig som kvalitetsstämpel och att intressenter kommer att godta denna istället för en revisionsberättelse. Vilka intressenter som kommer att godta den får vi väl se med tiden säger Bengtzell.

Förutom bokslutsrapporten tror Bengtzell att det troligtvis också kommer att bli mer arbete med formalia och dokumentation för redovisningskonsulten. Delar av det arbete, som revisorer utför i dag. Han säger att revisorerna förutom att revidera företagen även har reviderat de redovisningskonsulter som kunder anlitat. Den delen försvinner och i stället skall redovisningskonsulterna dokumentera mer av sitt arbete.

Bengtzell är inte av åsikten att redovisningskonsulterna skulle konkurrera ut revisorerna vid ett avskaffande av revisionsplikten men att de i vissa lägen kan komma att ta över revisorns uppgifter. Däremot tror han att revisorerna i framtiden kan komma att ta sig an rollen som redovisningskonsult. Bengtzell berättar att han på sina kurser som han håller för SRF på senare tid haft många deltagare från de stora revisionsbyråerna vilket enligt honom tyder på en satsning från deras sida. Förmodligen, menar han, kommer de båda yrkesrollerna gå mot mitten. Redovisningskonsultens roll kommer att förskjutas en aning åt revisionen och vice versa för revisorerna med större konkurrens på redovisnings- och revisionsmarknaden som följd. Några förberedelser inför avskaffandet från redovisningskonsulternas sida anser inte Bengt är nödvändiga. Han menar att man får möta problemen när och om de kommer.

På frågan om Bengtzell tror att samarbetet mellan SRF och FAR SRS kommer att leda till en ökad trovärdighet för redovisningskonsulterna svarar Bengt att det mycket väl kan bli så. Han menar att samarbetet förmodligen har kommit till stånd mest beroende på att FAR SRS känt att deras huvudsakliga yrkeskategori, revisorerna, blivit hotad och därmed tagit fram auktoriserad redovisningskonsult via FAR SRS, som en ny beteckning. Han menar att det tidigare varit svårt att marknadsföra titeln men att det kanske blir lättare nu. Enligt Bengtzell kommer trovärdigheten för och statusen för auktoriserade redovisningskonsulter troligtvis att öka framöver. Framförallt kan kanske samarbetet mellan förbunden tydligare klargöra redovisningskonsultens yrkesroll för företagarna menar han.

Ett samgående mellan organisationerna tror han inte är helt omöjligt även om de varit som katt och råttor under många år och fortfarande är på vissa plan.

Vad företagen har fått för information om avskaffandet har Bengtzell ingen uppfattning om. Vad det gäller SRFs information till sina medlemmar säger Bengtzell att han fått besked från SRF om att diskussioner om samarbetet pågår. Hur det fortskrider vet han dock inte så mycket om.

Vad gäller den gemensamma kvalitetskontrollen tror Bengt att det är något som kan nog bli bra med tiden. Hur den skall gå till och vad den kommer att innebära får väl utvärderas efter hand säger Bengtzell.

På frågan om Bengtzell tror att han kommer att få fler kunder efter ett avskaffande svarar han att förändringen på den punkten inte kommer att påverka någonting. Han menar dock att de kunder han idag har inte kommer att gå över till någon revisionsbyrå utan att de i så fall kommer att bryta kontakten med revisorn. Han återkommer i sitt resonemang till den mera familjära känslan som finns mellan redovisningskonsult och kund. Men alltför säker ska man inte vara påpekar han. Bengtzell menar även att företagen många gånger har svårt att skilja på rollen som redovisningskonsult och rollen som revisor och säger att han flera gånger försökt förklara skillnaden för sina kunder men att han har gett upp eftersom han insett att de helt enkelt ser honom som sin revisor.

”...när man sitter ute på företagen och håller på att göra ett bokslut eller något sånt och det ringer till företagaren så hör man då att de säger nej jag har inte tid nu säger han för jag har min revisor här. Och det har jag liksom försökt förklara många gånger men det har jag gett upp för länge sen att de ser ju mig som sin revisor. Så försöker man då förklara det för dem så säger de jajaja jag bryr mig inte för det är dig jag snackar med och så vidare så då får man den relationen”.

Bengtzell säger att det förmodligen är så att revisorerna tar med sig arbetet till sitt kontor i större utsträckning och hänvisar till de revisorer som sitter på samma kontor som honom själv. Han förklarar att de även arbetar som auktoriserade redovisningskonsulter men pekar på att det finns begränsningar för vad en revisionsbyrå får göra (det är ej tillåtet att sköta löpande redovisning åt en kund som man har revisionsuppdrag för). Detta är dock gränser som det ofta tänjs på och att man gjort så i alla år.

Bengtzell anser inte att avskaffandet leder till ett större ansvar för honom som redovisningskonsult utan säger att det känns ”som vanligt”. Han förklarar att han ser det här med ansvar ur två perspektiv. Det ena handlar om att man kan ställas till svars för vad man gjort gentemot myndigheter och annat som han uttrycker det, och att man kan bli bötfälld etc. Den andra aspekten som han anser vara mer känslig är det ansvar han har mot kunden. Att man sedan kan bli ansvarig istället för kunden anser han vara en annan sak. Bengtzell säger även att han inte känner att han behöver någon extra utbildning för att klara av arbetet som redovisningskonsult efter avskaffandet.

Att det efter avskaffandet inte kommer finnas en revisor som granskar hans arbete för dem som väljer bort revision ser han inte som ett problem. Han menar att revisorerna säkert kan

hitta delar som de ser annorlunda på och även hitta bitar som han har missat. Men han säger också att om man hade vänt på det så att det istället var han som redovisningskonsult som granskade ett bokslut som revisorn hade gjort, skulle han ha hittat samma fel. Det går alltid att hitta fel i vad någon annan har gjort fortsätter han men poängterar att så länge det inte rör sig om väsentliga fel spelar det ingen roll, det jämnar ut sig med tiden menar han.

4.1.3 Karin Persson, Auktoriserad redovisningskonsult, SET Landskrona

Karin Persson arbetar på SET Revisionsbyrå i Landskrona. Totalt är de arton anställda på kontoret varav två är redovisningskonsulter. Förutom de revisorer som har dubbla titlar är det endast Persson som är auktoriserad redovisningskonsult. Persson började som sekreterare på byrån och upptäckte då att hon hade en fallenhet för siffror. Hon började utbilda sig parallellt med sitt arbete och efter åtta avklarade tentor fick hon möjlighet att bli legitimerad redovisningskonsult.

2006 blev hon auktoriserad redovisningskonsult SRF men när FAR SRS började med sin auktorisation gick hon istället över till dem då hon ville tillhöra samma organisation som sina kollegor.

För att behålla sin auktorisation krävs enligt FAR SRS 120 timmars utbildning fördelat på tre år. På SET revisionsbyrå finns en matris med utbildningsalternativ men man får själv välja fritt vad man vill utbilda sig inom och om man vill nischa sig mot något område. Persson arbetar med utländska företag så som Danmark, Storbritannien och USA vilket gör att hon väljer utbildningar för att kunna arbeta med företag internationellt.

Idag består Perssons arbetsuppgifter av bokslut, årsredovisning, skattekonsultationer samt momsombud för utländska bolag med svenska anställda, löpande redovisning för handelsbolag samt deklarationshjälp.

De flesta av Perssons uppdrag är kombiuppdrag där hon gör redovisningen och någon av hennes revisorskollegor genomför revisionen. När de kontaktar företagen får de ett uppdragsbrev så de är medvetna om redovisningskonsultens och revisorns respektive uppgifter. De beskriver också de olika parternas ansvarsområde. Vid kombiuppdrag har både redovisningskonsulten och revisorn kontakt med kunden men redovisningskonsulten står för den mer frekventa kontakten.

Majoriteten av Perssons kunder är fåmansföretag till medelstora företag. Anledningen till att hon inte arbetar med större företag är att dessa ofta har en motsvarande tjänst inom företaget.

Persson tror inte att arbetsuppgifterna kommer att förändras avsevärt efter ett avskaffande.

Den största skillnaden blir upprättandet av bokslutsrapporten vilket kommer innebära ett ökat ansvar mot kunden då hon som redovisningskonsult blir den sista instansen innan den går ut till allmänheten. Eftersom det inte finns någon som kontrollerar om hon har gjort rätt måste hon vara extra noga för kundens och framförallt för sin egen skull. Persson påpekar dock att det inte alls är samma sak att skriva en bokslutsrapport som att göra en revision då bokslutsrapporten inte kräver en lika ingående granskning.

På frågan om hon anser att bokslutsrapporten är en tillräcklig kvalitetsstämpel svarar hon att den aldrig kommer att få samma höga status och betydelse som revisionsberättelsen men menar att det är ett bättre alternativ än ingenting. Persson tror att man kommer använda sig av ett liknande system som man har i Danmark där man får sätta ett kryss på sin deklaration för att ange om man har revisionsberättelse, bokslutsrapport eller inget alls. De företag som gör allt arbete själva kommer förmodligen granskas extra noga utav Skatteverket, menar hon.

När det gäller revisorerna tror hon att deras arbete kommer att gå mer mot konsultation och vara mer inriktat på viss granskning av exempelvis stora varulager. Persson tror dock att de flesta företag kommer behålla revisionen och ser därför inte någon större skillnad i framtiden. Hon rekommenderar själv sina kunder att behålla revision och tycker att det absolut bästa är att man har både en revisor och en redovisningskonsult att vända sig till. De företag som kommer avskaffa revisionen är de som idag gör allt arbete utom revisionen själva, spår Persson.

Till samarbetet mellan SRF och FAR SRS har Persson en mycket positiv inställning. Den gemensamma auktorisationen och de gemensamma kvalitetskontrollerna säkerställer att alla har samma kvalitet. Det blir helt enkelt en gemensam kvalitetsstämpel som stärker yrkesgruppen utåt och på sikt tror Persson att samarbetet kommer att spela en viktig roll för redovisningskonsulterna. Persson säger att FAR SRS tidigare hade högre villkor men att de två organisationerna nu ska ligga på samma nivå. Årsskiftet är en övergångsperiod och efter det är det samma viljor inom de olika organisationerna vilket innebär att det inte har någon betydelse vilken organisation man tillhör.

Om informationen om samarbetet går ut på rätt sätt och i rätt omfattning tror hon att det kan stärka förtroendet för redovisningskonsultens tjänster. Hon säger att informationen till medlemmarna är bra men att krutet borde läggas på att få ut information till allmänhet, företag och myndigheter. Tyvärr tror inte Persson att företagen har fått den information de behöver för att kunna fatta ett välgrundat beslut i frågan om de ska ha kvar revision eller ej.

Persson säger att viss information delats ut av FAR SRS och visar en trycksak från organisationen med titeln ”Revision – du väljer själv” (Se Bilaga nr 7). I foldern förklaras vad avskaffandet innebär för företagen och man menar att revision även i fortsättningen är det bästa sättet att skapa förtroende och trygghet.

Persson tror att avsaknaden av information till företagen kommer leda till att det efter avskaffandet av revisionsplikten kommer bli en dipp då många väljer bort revision men att de senare kommer välja tillbaka revisorn. I vår tror dock Persson att mer information kommer förmedlas till företagen så de kan fatta ett bra beslut. Hon tror att det redan nu är många som är ute och marknadsför sig mot banker och kunder på ett annat sätt.

De företag som behåller sin revisor kommer enligt Persson att göra så på grund av att banker, kreditgivare och leverantörer även i fortsättningen kommer kräva revision och för att ge krediter.

På frågan om vad hon anser om den nya standarden ”Svensk standard för redovisningstjänster, Reko” och hur det påverkar hennes arbete säger Persson att det inte är någon större skillnad från tidigare. Hon ser dock fram emot handledningen som kommer att ge mer praktiska tips då hon menar att det kommer att förklara en hel del som är lite svårtolkat i Reko. Kvalitetskontrollen är enligt Persson nödvändig för att alla ska hålla en god kvalitet. Hon är själv utsedd till kvalitetskontrollant av FAR SRS vilket betyder att hon åker ut till andra redovisningskonsulter och kontrollerar deras arbete. Förra året var det frivilligt att bli kontrollerad men i år kontrollen obligatorisk för alla redovisningskonsulter. Persson säger att det finns många redovisningskonsulter inom FAR SRS och att samtliga kommer att ha kontrollerats om några år. Detta är enligt Persson ett steg för att kunna bevisa att redovisningskonsulter gör ett bra jobb och för att man ska kunna lita på deras arbete när revisionsplikten är borttagen.

Persson känner en trygghet i att vara med i FAR SRS och menar att det även är ett sätt att påvisa kvalitet för kunden. Persson anser också att hennes arbete med kvalitetssäkring har hjälpt henne i hennes jobb med kunderna då hon på ett enklare sätt kan beskriva vad hon gör för dem.

Någon gång i framtiden tror Persson att de två organisationerna kommer gå ihop men att det är en bra bit kvar. Att skapa Reko är dock ett första steg menar hon.

4.1.4 Mikaela Bruzell, godkänd revisor, egen företagare, Emreko AB Halmstad

Mikaela Bruzell är godkänd revisor och driver sin egen revisionsverksamhet på Slottsmöllan som är en företagsstad i Halmstad. De flesta av hennes kunder är ägarledda småföretag, det vill säga att de drivs av den enda person som är verksam i företaget. Sammanlagt har hon cirka åttio till nittio revisionsuppdrag för aktiebolag men hon arbetar även för handelsbolag där hon gör deklARATIONER och annat. I ett företag arbetar hon som ekonomichef och gör bokslut och budget. På den avdelning där Bruzell har sitt kontor arbetar hon med andra företag som ett nätverk. Där finns ytterligare en revisor och även en redovisningskonsult. Vissa uppdrag har de ihop och andra enskilt.

Bruzell säger att det lagstadgade arbetet som revisor bara är en liten del av hennes jobb. Det som Bruzell tycker är roligast med sitt arbete och som hon ser som sin uppgift är att hjälpa sina kunder i deras företagande. Hon säger att hon till stor del har rollen som coach och bollplank och att hon vill hjälpa företagen att utvecklas. Självklart gör hon även de mer formella uppgifterna som revision, deklARATIONER samt skattefrågor.

Bruzell försöker ha en nära relation med sina företag och lära känna dem och anser att det är viktigt att besöka dem då och då. Bruzell säger detta är viktigt eftersom man som revisor måste ha en kännedom om företaget som anlitar en. Hon försöker vara en tillgänglig och engagerad revisor men menar att graden av kontakt skiljer sig åt mellan olika kunder beroende på hur mycket kompetens de har själva.

Bruzell säger att det i media ofta framställs som att revisorn är ett nödvändigt ont och att det enbart är en besparing för företagen att revisionsplikten avskaffas. Men så är det inte i verkligheten menar hon. Det är många som uppskattar hennes jobb och säger att de kommer att fortsätta anlita henne även efter avskaffandet då de ser revisorn som en kvalitetsstämpel för företaget. Andra säger att de vill anlita henne som redovisningskonsult då plikten

avskaffas vilket hon inte alls känner sig främmande inför då hon redan arbetar mycket med liknande uppgifter. Hon säger dock att den välvilliga inställningen säkert kan bero på hennes sätt att arbeta. En revisor som dyker upp en gång om året och sedan skickar en faktura kanske inte får samma uppskattning menar hon. Hon säger också att många banker ser revisorn som en kvalitetsstämpel och hon tror företagets intressenter kommer att kräva revision för krediter och banklån.

Bruzell säger att hon inte aktivt informerar sina kunder om avskaffandet men att det händer att de ställer frågor. Det hör dock inte till vanligheten vilket enligt henne kan bero på att det i media skrivits en hel del om ämnet vilket innebär att kunderna fått information den vägen. Bruzell säger att hon kommer att informera sina kunder då det väl blir skarpt läge och då kommer hon att vara ärlig och säga när hon anser att kunden inte är i behov av revision.

När det kommer till frågan om redovisningskonsulter säger Bruzell att kompetensen inom denna yrkesgrupp skiljer sig mycket åt från person till person. Hon säger att hon känner redovisningskonsulter som hon har största förtroende för men att de också finns de som kallar sig redovisare och bokförare som inte alls har den kompetensen. Hon menar att många som sköter bokföring inte kan göra ett bokslut. Bruzell säger att det finns stort spann mellan redovisningskonsulter och att man därför inte kan generalisera och dra alla över en kam. Vissa av dem skulle helt säkert kunna skriva en bokslutsrapport medan hon helt saknar förtroende för andra i den frågan.

Bruzell har själv erhållit titeln auktoriserad redovisningskonsult efter att ha deltagit på en auktorisationsdag. Hon säger att hon för att jobba under det namnet måste följa regelverket Reko och att standarden innehåller ganska liknande krav som de som hon har som revisor. När man är redovisningskonsult är det nästan lika mycket jobb som för en revisor säger hon. Man ska dokumentera, skriva avtal med sina kunder och följa regler och standards. Bruzell tror dock inte att det är alla redovisningskonsulter som gör det.

Bruzell nämner också att det är många kunder som inte känner till skillnaden mellan en redovisningskonsult och en revisor. Vissa av Bruzells klienter anlitar även hennes redovisningskonsultskollega och hon säger att det efter avskaffandet kan bli så att hon rådger kunden till att endast anlita redovisningskonsulten om hon inte anser att hennes tjänster som revisor behövs. Hon säger att de har en del kunder som knappt har någon verksamhet alls och

inte heller några intressenter. De är inte i behov av en revisor menar Bruzell. På frågan om hon anser att hon skulle behöva mer utbildning för att arbeta som redovisningskonsult svarar hon att hon redan har uppdrag där hon inte verkar i rollen som revisor där hon gör bokslut och bokföring. Hon påpekar att hon inte bara är revisor utan att hon även behärskar dessa uppgifter. Vidare säger hon att hon jobbar väldigt nära grunden i småföretagen och att hon också är ute och hjälper ekonomipersonal med bokslut och liknande.

Bruzell har räknat med ett visst intäktsbortfall som resultat av avskaffandet och har därför som förberedelse det senaste året tagit in lite nya uppdrag. Det handlar om revisionsuppdrag men hon menar att det i varje revisionsuppdrag ingår bokslut, deklarationshjälp och skatterådgivning.

Bruzell låter lite tveksam när hon får frågan om hur hon ställer sig till avskaffandet av revisionsplikten men säger att hon i grunden är positiv. Hon menar att hon inte vill vara ett onödigt ont och uppfattas som en belastning. Hon säger att hennes jobb i vissa lägen kan kännas onödigt, när det inte finns några konstigheter i företaget och allt sköts på ett perfekt sätt. Hon tror på idén att revisionen ska vara efterfrågestyrd.

När vi frågar om vilken information som tilldelats henne angående avskaffandet säger Bruzell att hon får löpande skriftlig information från FAR SRS. Hon har läst vissa böcker och de har även haft informationsdagar, så kallade erfarenhetsträffar som hon ofta går på. Hon säger att organisationen i flera år har fört budskapet att revisorerna måste gå ut till sina kunder och tala om vad de har att erbjuda och sälja in sig hos kunden. Bruzell säger att hon inte själv varit så väldigt aktiv på den punkten men återkommer till att hon vill vara en resurs för företaget och ge dem någonting tillbaka.

På frågan om vad hon tycker om att FAR SRS har tagit in redovisningskonsulter i organisationen svarar Bruzell att det är positivt eftersom de blir en större och starkare organisation. Hon var innan sammanslagningen mellan SRS och FAR medlem i SRS och redan då var de en väldigt stor organisation menar hon. Hon säger att hon inte är särskilt aktiv i föreningen huvudsakligen eftersom det inte längre finns någon lokalförening i Halland. Då lokalföreningen fanns hade de dock olika sammankomster vilka Bruzell uppskattade eftersom hon fick chansen att träffa kollegor vilket är sällan hon gör i det dagliga jobbet.

På frågan om hon tycker att FAR SRS kan hålla både redovisningskonsulter och revisorer om ryggen trots den ökade konkurrensen dem emellan svarar Bruzell att det finns en viss rivalitet yrkesgrupperna emellan. Bruzell har stött på redovisningskonsulter som är medlemmar i SRF som anser att de kan det mesta och enligt henne varit en aning militanta i sitt sätt. Hon uttrycker det som att många ”riktiga SRFare” nu vädrar morgonluft.

Bruzell håller med om att det först och främst är SRF som har fört talan för samarbetet. För att det ska fungera säger hon att man måste slipa av de vassa kanterna. Hon menar också att ett möjligt samgående skulle innebära att det blir en väldigt stor organisation. Samtidigt menar hon att alla har samma mål och vill hjälpa företagen så att det blir så rätt och bra som möjligt.

På frågan om hon anser att SRF och FAR SRS borde ha gjort mer för att föra ut information om avskaffandet samarbetet svarar hon att hon tycker att de gjort vad de har kunnat. De har gjort trycksaker och åkt runt och informerat, haft temadagar och hon ser inte vad mer de skulle kunna göra. Hon säger också att man inte kan se det svart och vitt utan att det finns olika tolkningar på frågan.

4.1.5 Lars Engerup, Auktoriserad revisor, SET Revisionsbyrå Helsingborg

Lars Engerup arbetar som auktoriserad revisor på SET revisionsbyrå i Helsingborg. Totalt är de trettiofem till fyrtio anställda på kontoret, varav fyra är redovisningskonsulter, tre är administratörer och resten är revisorer av olika slag. Av revisorerna är tolv till tretton stycken auktoriserade eller godkända och resten assistenter.

Engerup utbildade sig i Lund där han läste 300 poäng bestående av företagsekonomi, handelsrätt, beskattningsrätt och nationalekonomi. Efter han avklarat sina studier fick han anställning på en revisionsbyrå i Stockholm där han arbetade till 1980. Han flyttade sedan ner till Lund och blev auktoriserad revisor 1983. Under sin karriär har han haft en mängd författningar som kontorschef, regionchef, vd, samt riskansvarig. Engerup menar att han har gjort det mesta inom branschen.

Engerup har även titeln auktoriserad redovisningskonsult men säger att han aldrig har skrivit under något med den titeln. Om han kommer att göra det i framtiden är han osäker på. Han menar att han som redovisningskonsult inte skulle göra ett lika djupgående och kvalitativt

jobb som om han gör det som revisor och att han skulle ha svårt att skriva på något med lägre kvalitet. Som revisor skulle han vid en revision exempelvis kontrollera att det fysiska lagret existerar, göra stickprov och kontrollera inkurans medan redovisningskonsulten endast kollar om siffrorna är rimliga och om allt går ihop i slutändan. Att kontrollera om varulagret finns i verkligheten ingår inte i redovisningskonsultens kontroll säger Engerup.

På grund av att kraven är lägre satta tror inte Engerup att den bokslutsrapport som redovisningskonsulten lämnar kommer att godkännas av intressenter. Han påpekar dock att redovisningskonsulterna hade en annan ställning innan införandet av revisionsplikten. Då var det den personliga kontakten som avgjorde för bankerna och redovisningskonsulterna hade ett gott rykte som individer. Men han menar att folk på bankerna då var mer ”stabila” och stannade i flera år. Idag litar man mer på titlar och företagsnamn säger Engerup, och man har en större tilltro till revisorer.

När vi ställer frågan om vad han anser om avskaffandet av revisionsplikten börjar han med att påpeka att något beslut ännu inte fattats och att lagrådsremissen måste läggas mycket snart för att det ens ska vara möjligt. Han nämner också att det även finns ett antal andra lagrådsremisser som ska läggas och att han inte vet om Regeringen med Reinfeldt som ordförande i EU har tid att processa frågan. Han säger att han var och lyssnade på Statssekreteraren i anslutning till FAR SRS årsstämma i oktober och att tidsplanen då skulle vara oförändrad, men Engerup menar att man såg på hans kroppsspråk och sättet han rörde sig på att han inte visste om tiden fanns.

Från sina kunder har Engerup inte fått några frågor om avskaffandet och han menar att företagen inte är särskilt insatta i frågan.

Engerup menar att revisionen är en trygghet för företagen men att det kanske inte är något som är nödvändigt för alla företag. Han säger att egenföretagare som bara har en borgenär, där det bara är Skattemyndigheten som har en fordran på företaget, är ett exempel på företag som inte behöver revideras. Ett alternativ till att avskaffa revisionsplikten skulle enligt Engerup kunna vara att införa en ny företagsform likt enskild firma eller handelsbolag men där man inte behöver göra någon uppskattning av sina inkomster utan istället likt i ett aktiebolag får skatta för de pengar man faktiskt tjänar.

På frågan om Engerup ser redovisningskonsulten som en mellanhand svarar han att redovisningskonsulten är den som har huvudkontakten med kunden och att han som revisor får en mera indirekt kundrelation. Han säger dock att han som revisor ofta får ta del av privat information och att han på det sättet kan sägas ha en nära relation till kunden. Engerup säger att det inte är ovanligt att kunder söker sig till revisorer utanför sin hemort för att slippa stöta på denne i olika sociala sammanhang då privata angelägenheter kan komma på tal.

Engerup tycker att FAR SRS gör ett bra jobb men de har inte kvar sin familjära känsla som det hade innan. Nu är det mellan 5000 och 7000 medlemmar men bara ett hundratal deltar på årsmötet vilket gör att man inte längre känner medlemmarna så bra. Detta tror han beror på att företagen har blivit så stora inom branschen att det har gått från en medlemsorganisation till en branschorganisation. Han tror att medlemmarna känner sig främmande för organisationen och det är därför som de inte deltar på årsmötena längre.

Engerup anser att jävsreglerna aldrig har varit ett problem för honom. Om en kund behöver hjälp så ger han honom råd från båda hållen. Detta är fördelarna med din affär och detta är nackdelarna. Han anser att man alltid kan vara en samtalspartner för sina kunder.

4. 2 Kommentarer

4.2.1 Svante Forsberg, ordförande FAR SRS

Forsberg anser inte att det är några som helst problem för organisationen att stå bakom både redovisningskonsulter och revisorer i den ökande konkurrensen på marknaden . Han säger att det är två olika tjänsteområden som är uppdelade inom organisationen och att revisionen fortfarande är det område som är deras främsta och största.

Att organisationen förmedlar information som tydligt förespråkar revisorns betydelse för företagen ser inte Forsberg som ett problem och han menar att inte heller organisationens medlemmar ser något negativt med detta.

På frågan om varför det är SRF som går ut med merparten av all information svarar Forsberg att det känns naturligt att SRF som marknadsledande får ta rollen som språkrör för samarbetet.

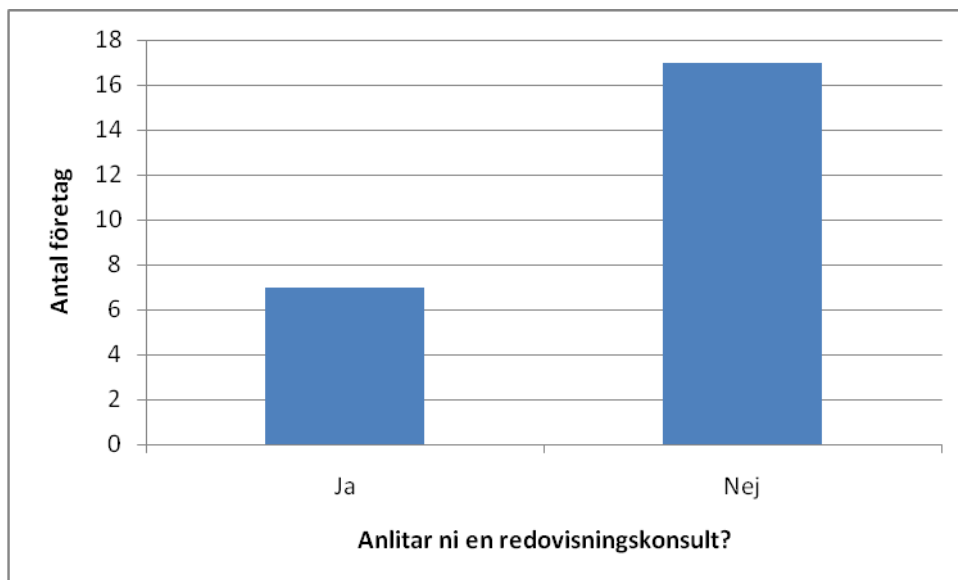
4.3 Kvantitativ metod

Endast de enkätsvar som ligger till grund för analysen presenteras i följande avsnitt.

4.3.1 Enkätundersökning 1 - Företag

Anlitar ni förutom en revisor även en redovisningskonsult?

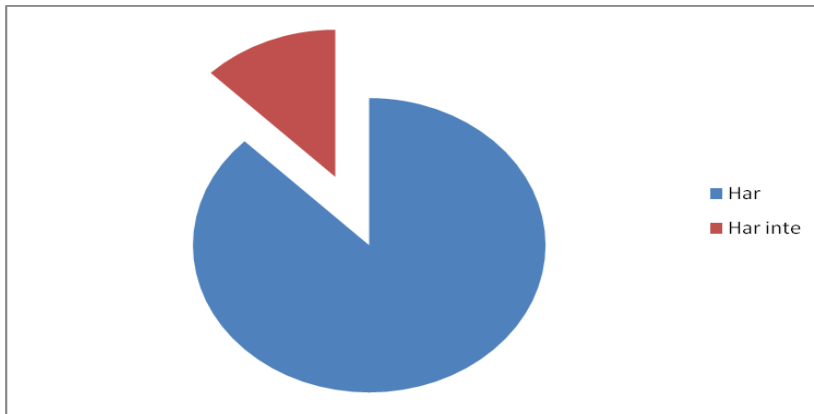
Sju företag svarade att de förutom en revisor anlidade en redovisningskonsult och sju ton företag svarade att de inte anlidade en redovisningskonsult utöver en revisor.

Figur 1a

Har ni fått information om att revisionsplikten kan komma att avskaffas 2010?

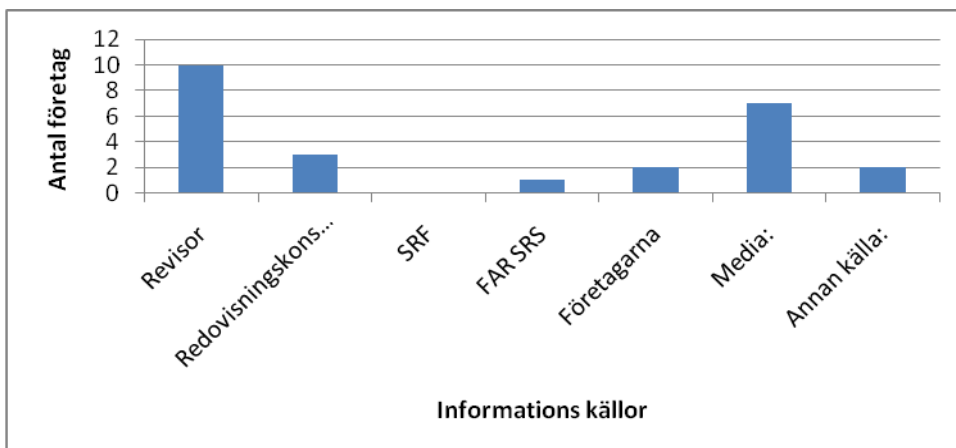
Tjugoen företag svarade att de hade fått information om avskaffandet och tre företag svarade att de inte hade fått någon information om avskaffandet.

Figur 1b

Om ja, var har ni fått informationen ifrån?

Tio företag anger att de har fått informationen av revisorer. Tre företag anger att de har fått information av Redovisningskonsulter. Inget företag har fått informationen av SRF. Ett företag anger att de har fått informationen av FAR SRS. Sju företag har fått informationen från media och två har fått information av en annan källa.

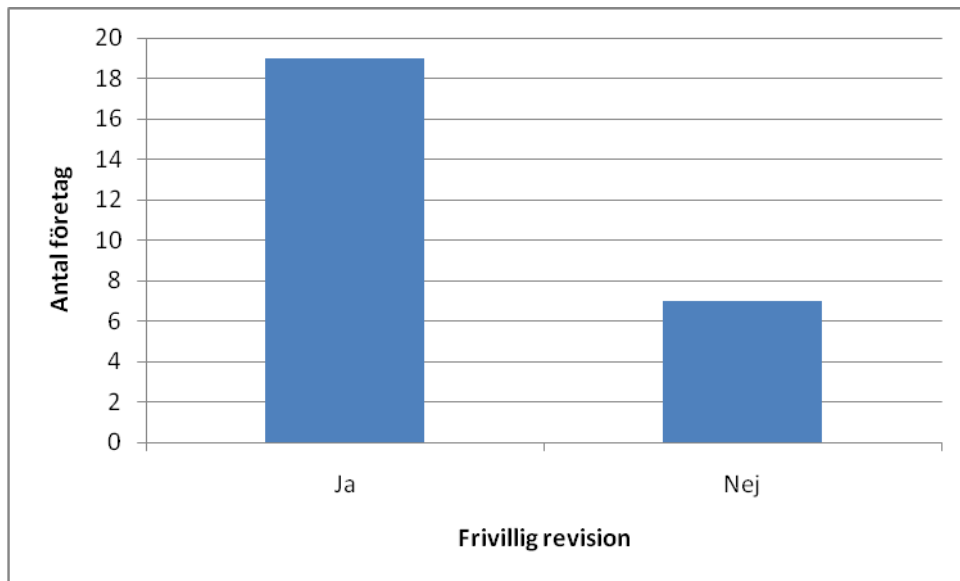

Figur 1c

Kommer ni att välja frivillig revision efter avskaffandet?

Nitton företag anger att de skulle välja frivillig revision och sju företag säger att de inte skulle välja frivillig revision.

Figur 1d

4.3.2 Enkätundersökning 2 - Redovisningskonsulter

Är Ni positiv till förslaget om ett avskaffande av revisionsplikten?

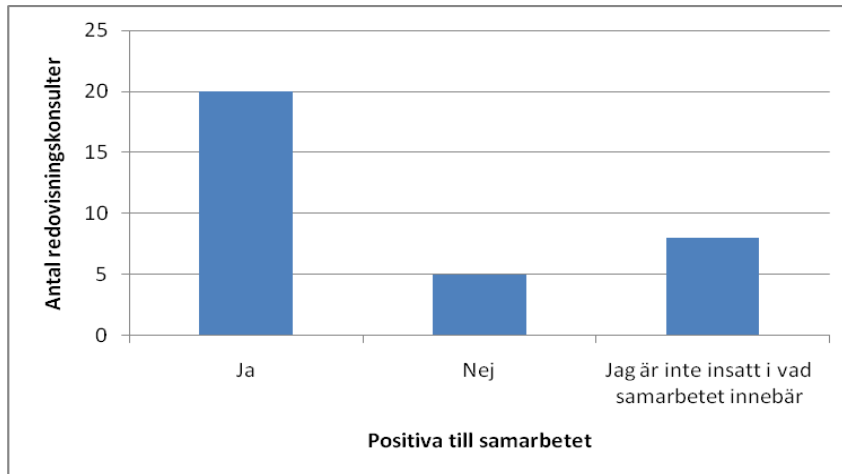
Nitton redovisningskonsulter är positiva till förslaget, tio redovisningskonsulter är inte positiva till förslaget och fyra redovisningskonsulter har inte tagit ställning i frågan.

Figur 2a

Är Ni positiv till samarbetet gällande en gemensam auktorisation mellan SRF och FAR SRS?

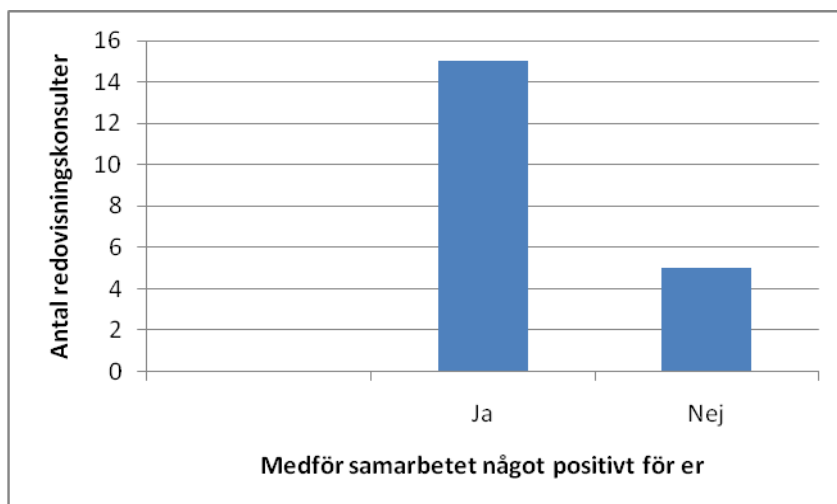
Tjugo redovisningskonsulter är positiva till samarbetet, fem redovisningskonsulter är inte positiva och åtta redovisningskonsulter anser att de inte är tillräckligt insatta i samarbetet.

Figur 2b

Anser Ni att samarbetet medför något positivt för Er som Redovisningskonsult?

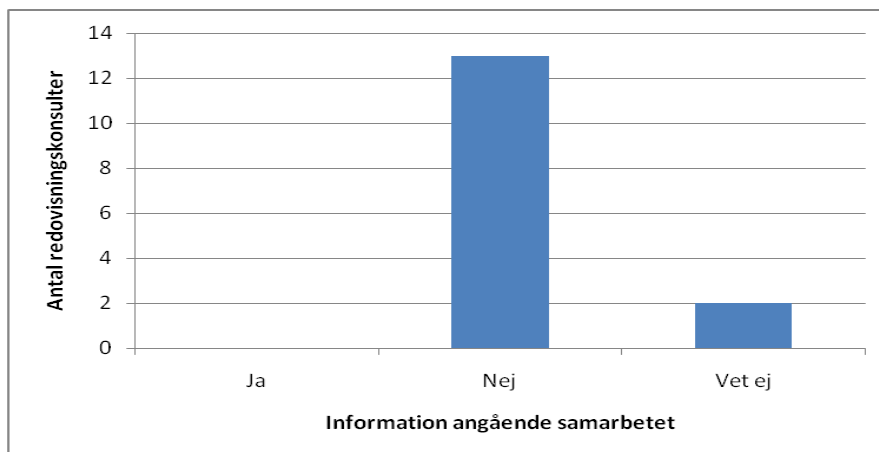
Femton redovisningskonsulter anser att samarbetet medför något positivt för dem, fem redovisningskonsulter ser inte att det medför något positivt för dem och tretton redovisningskonsulter vet inte.

Figur 2c

Tror Ni att information om samarbetet och vad det innebär har nått ut till företag och intressenter?

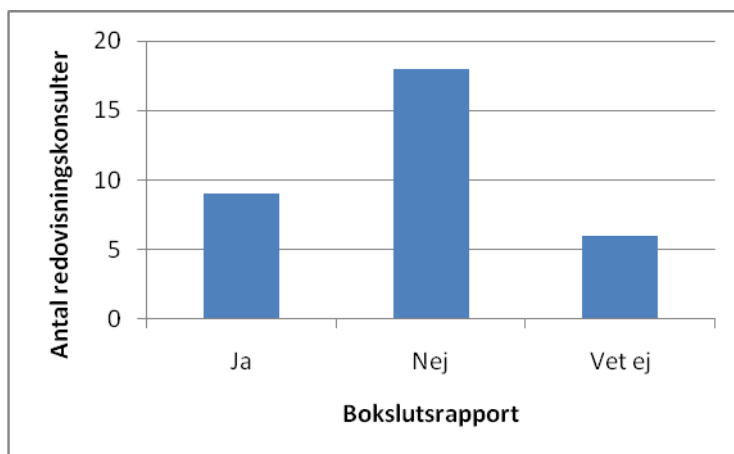
Det är inte någon redovisningskonsult som tror att informationen har nått ut, tretton redovisningskonsulter tror inte att informationen har gått ut till företag och intressenter och två redovisningskonsulter vet inte.

Figur 2d

Anser Ni att en bokslutsrapport är ett fullgott substitut för en revisionsberättelse?

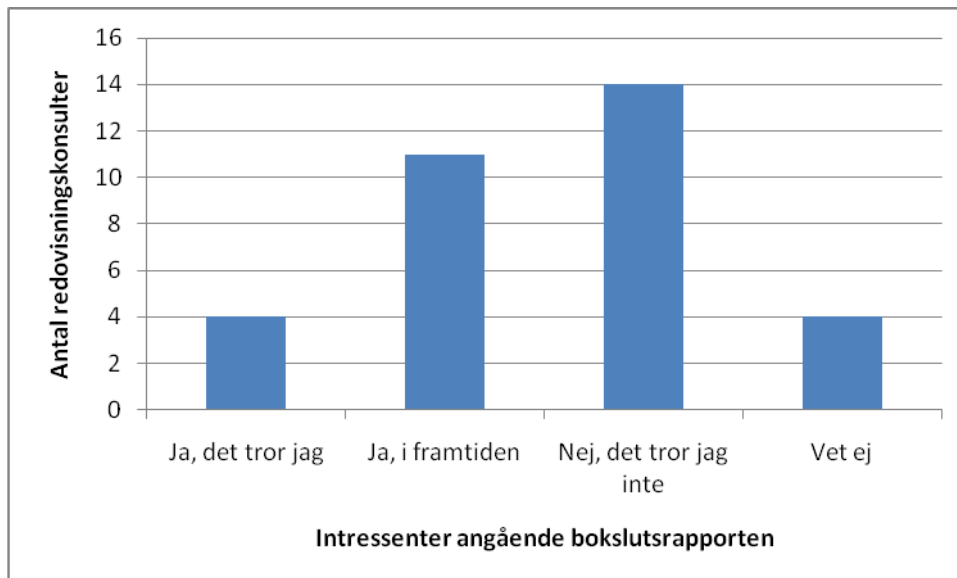
Nio redovisningskonsulter anser att rapporten är ett fullgott substitut, arton redovisningskonsulter anser att den inte är det och sex redovisningskonsulter vet inte.

Figur 2e

Tror Ni att intressenter kommer att godta bokslutsrapporten som ett fullgott substitut för en revisionsberättelse?

Fyra redovisningskonsulter anser att det är så, elva redovisningskonsulter anser att det kommer vara så i framtiden. Fjorton redovisningskonsulter tror inte att det kommer bli så och fyra redovisningskonsulter vet inte.

Figur 2f

5 Analys

I detta avsnitt analyseras det material vi fått fram i vår empiridel i förhållande till vår litteraturgenomgång. Uppställningen av vår analys återkopplar till strukturen av vår problemformulering och ämnar utreda dessa frågor steg för steg.

5.1 Vad har gjorts för att stärka trovärdigheten för redovisningskonsultens yrkesroll?

De förberedelser som gjorts inför avskaffandet består i samarbetet mellan SRF och FAR SRS och har som syfte att skapa en enhetlig bild av redovisningskonsultens yrkesroll och på så sätt stärka förtroendet för redovisningskonsultens tjänster.

I dagsläget är SRF och FAR SRS bara i början på sitt samarbete. De åtgärder som hittills tagits för att stärka redovisningskonsultens trovärdighet består i den gemensamma auktorisationen som har sin grund i ”Svensk standard för redovisningskonsulter, Reko”.

Riktlinjer för kvalitetskontrollen som är en viktig del av Reko har dragits av auktorisationsnämnden och övergångsregler om utbildningskrav kommer att ske under maj för SRF och under december för FAR SRS. Bokslutsberättelsen som är en annan viktig del av Reko är en rapport som redovisningskonsulten lämnar tillsammans med årsbokslut eller årsredovisning som intyg för att de finansiella rapporterna har upprättats i enlighet med standarden. Diskussioner kring att införa en KY-utbildning som alternativ diskuteras i nuläget och man har även planer på att införa en redovisningskonsultexamen som ska kunna tas oavsett om man kommer från universitetet eller har en KY-utbildning i grunden samt har gjort sina tre praktikår. I mars nästa år väntas även en handbok för Reko ges ut som ska vara en vägledning i arbetet med standarden med exempel på tillämpning.

5.2 Vilken information om samarbetet har förmedlats och hur påverkar det redovisningskonsultens yrkesroll?

Information om samarbetet har förts fram i FAR SRSs branschtidning Balans och i SRFs branschtidning Redovisningskonsulten. Artiklarna har förmedlat en bild av samarbetet ur SRFs perspektiv och man får känslan av att FAR SRS har hållit sig i skymundan. De har dock skrivit under på olika pressmeddelanden och visat att de ställer sig bakom beslutet. På deras

hemsida presenteras dock information som starkt förespråkar revisornas betydelse och man kan fråga sig om organisationen kan stå bakom både redovisningskonsulter och revisorer i den hårdnade konkurrens som är nära förestående. Svante Forsberg, ordförande för FAR SRS menar dock på att han inte alls ser detta som ett problem. Han säger att revision är organisationens största tjänsteområde och att det således är deras huvudsakliga fokus. Att det är SRF som är språkrör för samarbetet ser han som helt naturligt eftersom de är den marknadsledande organisationen inom detta område. Han upplever inte heller att organisationens redovisningskonsulter ser något problem med deras dubbla sympatier. Under de intervjuer som genomförts med redovisningskonsulter har det också visat sig att attityden mot revisorernas betydelse skiljer sig mellan de två organisationerna. Karin Persson, redovisningskonsult på SET Redovisningsbyrå och medlem i FAR SRS säger att hon anser att det bästa för kunden är att både ha en revisor och en redovisningskonsult. Bengt Bengtzell som är egen företagare och medlem i SRF tillskrev inte revisorn lika stor betydelse och antydde att han tyckte att det var ”surt” att intressenter inte godtar en bokslutsberättelse som ett tillräckligt starkt bevis på kvalitet i redovisningen. Detta stämmer väl överrens med Förbundsordförande Fredrik Dahlbergs syn på organisationernas olika dialekter. Han menade att organisationerna fortfarande har en del meningsskildaktigheter och att synen på vad en redovisningskonsult är och på dess roll fortfarande går isär utifrån de två organisationernas synsätt.

Än så länge har inte mycket information om avskaffandet och samarbetet förmedlats till företagen från vare sig SRF eller FAR SRS. Detta styrks av Enkätundersökning 1 där visserligen hela 88 procent fått information om avskaffandet men endast 4 procent, vilket var en person, uppger att denna information kommit från FAR SRS. Inte ett enda av företagen anger att de fått någon information från SRF. I den informationsfolder (”Revision – du väljer själv”) som riktas mot företagen förmedlas FAR SRS åsikt om revisornas stora betydelse för företagen. Där uppges revisorn vara den tydliga kvalitetsstämpeln och de företag som kommer att undantas revisionsplikt efter avskaffandet uppmanas till att ha kvar revisionen. Om ytterligare sådan information går ut till företagen till våren samtidigt som SRF förmedlar en annan bild av situationen där redovisningskonsulten och bokslutsberättelsen framställs som den nya kvalitetsstämpeln kommer företagen inte alls att få den enhetliga bild av redovisningskonsulten som är målet med samarbetet. Att utefter dessa premisser dessutom förmedla en gemensam information till företagen verkar näst intill omöjligt.

SRF har åkt runt och informerat sina medlemmar genom ”Branschdagarna” där det huvudsakliga rådet till medlemmarna har varit att anamma affärskonsultsrollen vilket enligt SRF innebär att redovisningskonsulten inte bara kan skicka ut en bokslutsrapport och tro att kunden själv kan tyda den utan att konsulten måste vara aktiv i kundrelationen. Det är också detta våra respondenter har tagit fasta på som en fördel för redovisningskonsulterna i den konkurrens som väntar på marknaden. Fredrik Dahlberg menar att de som ”sitter på kunden” och alltså har en bra kundkontakt kommer att klara sig bra i konkurrensen medan det blir svårare för de som endast har en ytlig kontakt, vilket är fallet för många revisorer. Då vår undersökning tyder på att de flesta kunder inte känner till skillnaden mellan redovisningskonsult och revisor (87 procent av redovisningskonsulterna menade att företagen inte hade kännedom om detta) kan säkerligen detta faktum komma att påverka företagen då det är dags att ta ställning till om man ska ha revision eller inte. Har företagen haft en nära kontakt med sin redovisningskonsult medan revisorn endast dykt upp någon gång om året och sedan skickat en faktura är sannolikheten att företaget väljer att förlita sig på sin redovisningskonsult tämligen stor. Att så är fallet styrks både av våra respondenter och av Enkätundersökning 2, där 46 procent sade att de fungerar som en mellanhand mellan kund och revisor och 52 procent att de ibland fungerade som en mellanhand. Självklart finns det också de revisorer som har en närmre relation med sina kunder, såsom revisorn Mikaela Bruzell beskriver sin arbetssituation, och det är förmodligen dessa revisorer som huvudsakligen kommer att konkurrera med redovisningskonsulterna efter avskaffandet.

Man kan tänka sig att SRFs medlemmar har en större fördel i det att deras organisation har fullt fokus på dem och deras intressen. De redovisningskonsulter som är medlemmar i FAR SRS verkar inte ha fått samma information om hur de ska klara sig i konkurrensen då branschorganisationens huvudsakliga intresse ligger i deras främsta yrkeskategori revisorn. Däremot har denna yrkesgrupp fått en viss information gällande hur de ska klara sig i konkurrensen.

Man kan således fråga sig om de två organisationerna verkligen håller jämna steg i sin marknadsföring, vilket Fredrik Dahlberg säger är det som eftersträvas.

När det kommer till frågan om vad redovisningskonsulterna har för åsikt om samarbetet visade det sig att över hälften (61 procent) var positiva till samarbetet men att inte lika många (46 procent) ansåg att det skulle innebära något positivt för dem som redovisningskonsulter.

Vari denna distinktion skiljer sig kan vi inte utläsa men det torde vara så att de inte utnyttjar utbytet de kan ha med organisationerna och ser därför inget hur det kan gynna dem.

Karin Persson var mycket positiv till samarbetet mellan SRF och FAR SRS och hon menade att samarbetet med auktorisationen och den gemensamma kvalitetskontrollen skulle bli en tydlig kvalitetsstämpel. Kvalitetskontrollen som skulle genomföras för alla inom de närmsta åren gör att alla auktoriserade redovisningskonsulter oavsett vilken organisation de är auktoriserad genom så har de samma krav på sig för att bli godkända.

Gällande den information som förts ut till företagen angående avskaffandet och samarbetet verkar de flesta respondenter vara överrens om att den hittills är näst intill obefintlig. 87 procent av de tillfrågade redovisningskonsulterna svarade att de inte trodde att information om samarbetet och vad det innebär nått ut till företagen. Över hälften (61 procent) angav dock att de själva hade informerat sina kunder om avskaffandet och dess innebörd för företagen. Karin Persson sade att informationen till medlemmarna var bra med att krutet borde läggas på att informera företag och intressenter. Inte heller hon trodde att företagen hade informerats om detta i tillräcklig utsträckning.

Även om kvaliteten på redovisningskonsulterna säkerligen kommer att öka och jämnas ut över yrkeskåren genom de åtgärder som vidtagits kommer detta vara av mindre betydelse om de två organisationerna signalerar olika saker till företagen. SRF menar att samarbetet bara har börjat och att mycket återstår att göra och det stämmer nog. Precis som Fredrik Dahlberg antydde finns det en viss skillnad i de två organisationernas kultur och dialekter och denna skillnad skiner igenom trots samarbetet.

6. Slutsats

Här följer de slutsatser som vi kommit fram till genom vår undersökning. Avsnittet tar vara på vårt resonemang i analysdelen och ämnar uppfylla uppsatsens syfte.

Den gemensamma auktorisationen och allt vad den medför är något som helt klart kommer öka kvaliteten på redovisningskonsulternas yrkeskår och bidra till en jämnare kunskapsnivå hos medlemmarna i de båda organisationerna. Hade detta förmedlats på ett enhetligt sätt från SRF och FAR SRS skulle det säkerligen ha skapats ett ökat förtroende kring redovisningskonsulterna och deras tjänster. Problemet är att de två organisationernas åsikter gällande vad en redovisningskonsult är, skiljer sig åt genom de olika dialekter som finns inom de två organisationerna. SRF har tron på att bokslutsberättelsen kommer att godtas av företagets intressenter och att den medför en tydlig kvalitetsstämpel för företagen. FAR SRS å andra sidan marknadsför revisorn som den viktigaste kvalitetsstämpeln och uppmanar företagen att tänka en gång extra då de tar beslutet om att avskaffa revisionen eller ej.

Att de olika organisationerna går ut med så delad information angående redovisningskonsultens status och bokslutsrapportens dignitet gör att företagen kommer att få väldigt tvetydig information att grunda sina beslut på. Att organisationerna inte kan enas om en åsikt gör att trovärdigheten minskar och detta kommer göra att förre företag kommer välja bort revision i förmån för bokslutsrapporten. Detta kommer för redovisningskonsulterna att innebära att de inte kommer att bli lika efterfrågade på marknaden som om en klar och tydlig bild hade förmedlats.

Även när det gäller information till medlemmarna finns det skillnader såväl i mängden information som till dess innehåll. Branschdagarna har för SRF varit ett viktigt sätt att förbereda sina medlemmar inför avskaffandet och informera dem om alla de förändringar som är på gång och hur de ska möta den ökade konkurrensen på marknaden. FAR SRS har inte gått ut med sådan information till sina redovisningskonsulter. Däremot har revisorerna fått information om hur de ska utveckla sina tjänster för att möta den ökade konkurrensen från redovisningskonsulterna.

Medlemmarnas inställning följer det synsätt som övergripande finns i organisationerna. Från SRFs sida uppmuntrar man inte till att ha kvar revisorn utan medlemmarna anser sig ha en mera nära kontakt med sina kunder och därför även större insikt i företaget och dess verksamhet. FAR SRS uppmanar däremot sina kunder att ha kvar revisorn. De anser att det bästa är att ha både revisor och redovisningskonsult men detta betyder också att man underminerar bokslutsrapporten som ju i den gemensamma informationen från företagen anses vara en kvalitetsstämpel.

Kanske hade det i framtiden varit bra med ett samgående. Då hade åtminstone samtliga redovisningskonsulter kunnat enas om ett gemensamt synsätt på redovisningskonsulten och med en enad yrkeskår hade man kanske lättare kunnat förmedla en tydlig bild utåt till företag och intressenter.

7. Fortsatt forskning

Vi har i vår undersökning utrett hur redovisningskonsulterna hittills har påverkats av samarbetet mellan SRF och FAR SRF. Hur framtiden på redovisnings- och revisionsmarknaden kommer att se ut är ännu ovisst men det hade varit intressant att följa upp hur det kommer att bli och hur de två organisationerna kommer att lösa sina meningsskildaktigheter gällande redovisningskonsultens roll.

Det skulle även vara intressant att gå in mer på djupet i FAR SRS organisation och undersöka hur deras medlemmar bestående av både redovisningskonsulter och revisorer upplever konkurrensen dem emellan.

Källförteckning

Publicerade källor

Litteratur

- A 1) Bryman, Alan; Bell, Emma (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder* Liber Ekonomi, Malmö
- A 2) Ejvegård Rolf (2009) *Vetenskaplig metod* Studentlitteratur AB, Lund
- A 3) Lundahl, Ulf; Skärvad, Per-Hugo (2008) *Utredning metodik för samhällsvetare och ekonomer* Holmbergs i Malmö AB, Malmö
- A 4) Torsten Eriksson, Lars; Wiedersheim-Paul, Finn (2001) *Att utreda forska och rapportera* Lagerblads Tryckeri AB, Karlshamn

Lagar, propositioner och standards

- B 1) Svensk standard för redovisningstjänster, Reko

Artiklar

Balans

- C 1) (2009) *Balans* nr 1, ”2010 ska det vara enklare för Sveriges företag”, Bengt Skough, s.20-22
- C 2) (2009) *Balans* nr 12, 2009, ”Regelförenklingar i fokus”, Ewa Fallenius, s. 13
- C 3) (2009) *Balans* nr 10, 2009, ”Gyllene tider för redovisningskonsulterna”, Pernilla Halling, s. 28-31

Redovisningskonsulten

- D 1) (2009) *Redovisningskonsulten* nr 3, 2009, ”Inget tyder på en förändring i tidpunkten för införandet av slopad revisionsplikt”, Nyheter och notiser, s.10
- D 2) (2009) *Redovisningskonsulten* nr 8, 2009, ”Enormt intresse för Branschdagarna 2009!”, Tina Sjöström, s.14-15
- D 3) (2008) *Redovisningskonsulten* nr 8, 2008, ”På väg mot en ny branschstandard”, Mikael Carlson, s.15

Utredningar

- E 1) Avskaffandet av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32

Elektroniska källor

- F 1) Avskaffande av revisionsplikten för små företag
<http://regeringen.se/sb/d/10025/a/102124>
- F 2) Avskaffandet av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/10/21/24/04afd0c4.pdf>
- F 3) Basutbildning, Brege Helena; Hedberg Anette
<http://www.irev.se/upload/Material/Auktoriserad-red-.konsult-hosten-2008-low.pdf>
- F 4) Bör revisionsplikten avskaffas eller behållas?
<http://alltomrevision.wordpress.com/category/revision/>
- F 5) Den som deltar i kurser hos andra utbildningsanordnare måste
<http://www.srfkonsult.se/registrera.php>
- F 6) Hur rapporterar revisorn resultatet av revisionen?
http://www.farsrs.se/portal/page?_pageid=33,60264&_dad=portal&_schema=PORTAL
- F 7) Kvalitetsarbetet går vidare, Sjöström Tina
http://www.srfkonsult.se/srfmedia/rk0905_33.pdf
- F 8) Kongress 2009, Sjöström Tina
http://www.srfkonsult.se/srfmedia/rk0906_kongressen.pdf
- F 9) Kritik mot slopande av revisionsplikten, Johansson, Sven-Erik
http://www.smalandsnaringsliv.se/epaper/products/sn_2009-02-28/pdfs/article_19.pdf
- F 10) Möt Eva Sandström, ny Kvalitetsansvarig hos SRF, Sjöström Tina
http://www.srfkonsult.se/srfmedia/rk0903_18.pdf
- F 11) Nytt samarbete ska lyfta företagandet i Sverige, Carlson Mikael; Ehlin Åsa; Forsberg Svante
http://www.srfkonsult.se/pressrum/pressreleaser/090904_Samarbete.pdf
- F 12) Om branschen
http://www.farsrs.se/portal/page?_pageid=33,38300&_dad=portal&_schema=PORTAL
- F 13) Om FAR SRS - FAR SRS
http://www.farsrs.se/portal/page?_pageid=33,38258&_dad=portal&_schema=PORTAL
- F 14) Om förändringar av revisionsplikten
<http://www.pwc.com/se/sv/publikationer/om-forandringar-av-revisionsplikten.jhtml>
- F 15) Pressmeddelande från FAR SRS, Redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare samlas i en branschorganisation, Borgström Tomas; Brännström Dan

<http://www.farsrs.se/pls/portal/docs/PAGE/FAR/NYHETSARKIV/2007/PRESSMEDDELANDE%203%20DEC%202007.PDF>

- F 16) Revisionsplikten avskaffas med största sannolikhet
<http://www.argon.se/nytt.html>
- F 17) SRF och FAR SRS tar gemensamt ansvar för redovisningskonsultens utveckling, Carlson Mikael; Clemedtson Peter
http://www.srfkonsult.se/pressrum/pressreleaser/080605_SRF_FAR_SRS.pdf
- F 18) Svensk standard för redovisningstjänster, REKO <http://www.farsrsforlag.se/E-handel/Bocker/Svensk-standard-for-redovisningstjanster-REKO-2010/>
- F 19) Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF – Auktoriserade Redovisningskonsulter <http://www.srfkonsult.se>
- F 20) UTBILDNINGSKRAV FÖR MEDLEMSKAP/AUKTORISATION
http://www.srfkonsult.se/bli_ledamot/Utbildning08.pdf
- F 21) Årsredovisningslag (1995:1554), kapitel 1 paragraf 3
<http://notisum.se/rnp/SLS/LAG/19951554.HTM>

Personliga Intervjuer

- G 1) Bengt Bengtzell, Redovisningskonsult, Egen företagare Lund (2009-12-01)
- G 2) Fredrik Dahlberg, Förbundsdirektör för SRF (2009-12-11)
- G 3) Karin Persson, Auktoriserad redovisningskonsult, SET Landskrona (2009-12-11)
- G 4) Lars Engerup, Auktoriserad revisor, SET Helsingborg (2009-12-11)
- G 5) Mikaela Bruzell, godkänd revisor, egen företagare, Emreko AB, Halmstad (2010-01-08)

Bilaga 1 – Underlag vid intervjuer med Redovisningskonsulter

- Vilka är dina arbetsuppgifter idag?
- Vad skiljer dina arbetsuppgifter från en revisors?
- Hur tror du att dina arbetsuppgifter kommer att förändras efter avskaffandet?
- Tror du att dina arbetsmöjligheter kommer att bli fler eller känner du en konkurrens från revisorerna som kan komma att ge sig in på samma marknad (rådgivning)?
- Vad anser du om avskaffandet av revisionsplikten?
- I hur stor utsträckning tror du att företagen kommer att avskaffa revision?
- Tror du att företagen är tillräckligt informerade om avskaffandet av revisionsplikten och vad det innebär för att de ska kunna fatta ett bra beslut angående valet av revision?
- Har du fått några frågor av kunder angående avskaffandet och hur de ska gå tillväga?
- Brukar du vara förmedlaren mellan kund och revisor eller har företaget en direkt kontakt med revisorn? Är kunden medveten om skillnaden mellan din och revisorns roll?
- Kommer du rekommendera dina kunder att behålla revision?
- Kommer du att känna mer ansvar för dina kunder? Hur ska du försäkra dina kunder om att du gör ett tillförlitligt jobb?
- Hur förbereder du och dina kollegor er för förändringen?
- Vilket utbyte har du av branschorganisationerna SRF och FAR SRS?
- Har du någon erfarenhet av hur man i andra länder som Danmark och Finland reagerat på förändringen? Hur förberedde man sig inför förändringen? Tror du att utfallet i Sverige kommer att bli liknande? Varför/Varför inte?

Bilaga 2 – Underlag vid intervjuer med revisorer

- Vilka är dina arbetsuppgifter idag?
- Vad skiljer dina arbetsuppgifter från en redovisningskonsults?
- Vad anser du om avskaffandet av revisionsplikten?
- Tror du att efterfrågan på revision kommer att minska?
I hur stor utsträckning tror du att företagen kommer att avskaffa revision?
- Tror du att företagen är tillräckligt informerade om avskaffandet av revisionsplikten och vad det innebär för att de ska kunna fatta ett bra beslut angående valet av revision?
- Har du fått några frågor av kunder angående avskaffandet och hur de ska gå tillväga?
- Brukar du ha en direkt kontakt med dina kunder eller finns en redovisningskonsult som mellanhand?
- Kommer du rekommendera dina kunder att behålla revision?
- Om dina kunder väljer att avskaffa revision kommer du då att erbjuda andra tjänster? Kommer du rent allmänt att gå över till mer konsultliknande tjänster? Om inte, är du orolig för att du kommer få färre revisionsuppdrag?
- Hur förbereder du och dina kollegor er för förändringen?
- Har du någon erfarenhet av hur man i andra länder som Danmark och Finland reagerat på förändringen? Hur förberedde man sig inför förändringen? Tror du att utfallet i Sverige kommer att bli liknande? Varför/Varför inte?

Bilaga 3 – Underlag vid intervjuer med SRF

- Vad krävs för att bli auktoriserad redovisningskonsult?
- När började ni auktorisera era revisorer? Varför?
- Hur fungerar samarbetet mellan SRF och FAR SRS? Innebär ”auktoriserad redovisningskonsult FAR SRS” samma som att vara auktoriserad genom SRF? Blir man automatiskt medlem i FAR SRS om man blir auktoriserad av SRF?
- Som vi förstår det är avskaffandet av revisionsplikten än så länge bara ett förslag och inget beslut har ännu tagits. Hur säkra är ni på att förslaget kommer att gå igenom?
- Vad kommer avskaffandet av revisionsplikten att innebära för er som förbund och för era medlemmar, kommer det innebära fler jobb möjligheter för redovisningskonsulter?
- Tror ni att redovisningskonsulterna kommer att konkurrera ut revisorerna och ta över deras arbetsuppgifter eller tror ni tvärtom att revisorerna kommer att ta över rollen som redovisningskonsult och erbjuda mer omfattande och kvalitativa tjänster?
- Ser ni avskaffandet som en positiv utveckling?
- Hur förbereder ni er för förändringen?
- Tror ni att de (som vi uppfattar det) mer planerade förberedelserna till ett avskaffande av revisionsplikten kan göra att fler företag i Sverige väljer bort revisionen än i t.ex. Danmark?
- Har ni någon erfarenhet av hur man i andra länder där revisionsplikten redan avskaffats reagerat på förändringen, till exempel Danmark, Finland? I så fall kommer man att reagera på ett liknande sätt?
- Vet ni hur man tänker kring avskaffandet i Norge?
- Har redovisningskonsulten samma plikt att anmäla felaktigheter i redovisningen som en revisor har?
- Anser ni att en opt-in-lösning är det bästa för Sverige? Tror ni att detta kommer att främja att fler företag kommer att välja bort sin revision?

- Tror ni att företag i Sverige har fått tillräckligt med information för att veta vad avskaffandet av revisionsplikten kommer att innebära för dom?

- Har ni planer på att informera företagen om den nya situationen och de valmöjligheter som det innebär?

- Tror ni att sådan information skulle kunna bidra till att avskaffandet får större genomslag i Sverige än i Danmark?

- Skulle ni kunna tänka er att ge respons på en enkät som ska skickas ut till redovisningskonsulter i Sverige?

Vi ska ställa en fråga angående de arbetsuppgifter som redovisningskonsulten har idag och hur de kommer förändras efter avskaffandet. Vi har tänkt att dessa ska skrivas i punktform med olika valalternativ. Om ni har förslag till vilka dessa kan vara tar vi gärna emot förslag!

Exempel:

Vilka arbetsuppgifter har du idag?

- Bokslut?
- ?
- ?

Vilka arbetsuppgifter tror du att du kommer att ha efter avskaffandet?

- Bokslutsrapport
- ?
- ?

Bilaga 4 – Enkät 1, Företag

1	Hur många anställda har ni?	Antal	Procent
	1. 0-10	11	44,00%
	2. 10-30	9	36,00%
	3. 30-50	2	8,00%
	4. 50-100	1	4,00%
	5. 100-	2	8,00%
	Totalt	25	100,00%
	Medelvärde	1,96	

2	Hur hög är er nettoomsättning?	Antal	Procent
	1. lägre än 83 miljoner SEK	22	88,00%
	2. högre än 83 miljoner SEK	3	12,00%
	Totalt	25	100,00%
	Medelvärde	1,12	

3	Hur hög är er balansomslutning?	Antal	Procent
	1. lägre än 41,5 miljoner SEK	20	83,33%
	2. högre än 41,5 miljoner SEK	4	16,67%
	Totalt	24	100,00%
	Medelvärde	1,17	

4	Anlitar ni förutom en revisor även en redovisningskonsult?	Antal	Procent
	1. Ja	7	29,17%
	2. Nej	17	70,83%
	Totalt	24	100,00%
	Medelvärde	1,71	

5	Om nej;-	Antal	Procent
	1. Anlitar ni en bokföringsbyrå?	3	16,67%
	2. Har ni en fast anställd ekonomiansvarig?	15	83,33%
	Totalt	18	100,00%
	Medelvärde	1,83	

6	Vad gör er anlitate redovisningskonsult för ert företag idag?	Antal	Procent
	1. Löpande bokföring	8	19,05%
	2. Planering inför bokslut	6	14,29%
	3. Upprättande av bokslut	8	19,05%
	4. Skatterådgivning	2	4,76%
	5. Hjälpt med deklaration	7	16,67%
	6. Årsredovisning	8	19,05%
	7. Rådgivning om planer av arbetsrutiner	1	2,38%
	8. Annat?	2	4,76%
	Totalt	42	100,00%

Medelvärde	3,76
-------------------	-------------

7	Har ni fått information om att revisionsplikten kan komma att avskaffas 2010?	Antal	Procent
	1. Ja	21	87,50%
	2. Nej	3	12,50%
	Totalt	24	100,00%
	Medelvärde	1,13	

8	Om ja, vart har ni fått informationen ifrån?	Antal	Procent
	1. Revisor	10	40,00%
	2. Redovisningskonsulter	3	12,00%
	3. SRF (Sveriges Redovisningskonsulters Förbund)	0	0,00%
	4. FAR SRS	1	4,00%
	5. Företagarna	2	8,00%
	6. Media:	7	28,00%
	7. Annan källa:	2	8,00%
	Totalt	25	100,00%
	Medelvärde	3,44	

9	Är ni positivt inställd till avskaffandet?	Antal	Procent
	1. Ja	16	69,57%
	2. Nej	7	30,43%
	Totalt	23	100,00%
	Medelvärde	1,30	

10	Kommer ni att välja frivillig revision efter avskaffandet?	Antal	Procent
	1. Ja	19	100,00%
	Totalt	19	100,00%
	Medelvärde	1,00	

11	Varför?	Antal	Procent
	1. Det känns tryggast så	9	36,00%
	2. Nyttan av revision överväger kostnaden	7	28,00%
	3. Intressenter (banker, leverantörer etc.) kräver det	7	28,00%
	4. Revisorn rekommenderar det	1	4,00%
	5. Annan anledning?	1	4,00%
	Totalt	25	100,00%
	Medelvärde	2,12	

12		Antal	Procent
	1. Nej	7	100,00%
	Totalt	7	100,00%
	Medelvärde	1,00	

13	Varför inte?	Antal	Procent
	1. Det är en kostnadsbesparing	2	25,00%
	2. Vi anser själva att vi inte är i behov av revision	5	62,50%
	3. Vår revisor anser att vi inte är i behov av revision	1	12,50%
	4. Annan anledning?	0	0,00%
	Totalt	8	100,00%
	Medelvärde	1,88	

14	Om nej, kommer ni att;	Antal	Procent
	1. Anlita en redovisningskonsult	4	80,00%
	2. Utföra arbetet på egen hand	1	20,00%
	Totalt	5	100,00%
	Medelvärde	1,20	

15	Vad förväntar ni er att en redovisningskonsult ska göra på ert företag efter avskaffandet?	Antal	Procent
	1. Bokslutsrapport	4	25,00%
	2. Samma uppgifter som tidigare	11	68,75%
	3. Ta större ansvar	1	6,25%
	4. Annat?	0	0,00%
	Totalt	16	100,00%
	Medelvärde	1,81	

8. Annat?
Vi anlitar INTE en redovisningskonsult
Vi har ingen

6. Media:
7. Annan källa: Kommer inte ihåg vilken

Varför?
5. Annan anledning?
Koncernbeslut

Bilaga 5 – Enkät 2, Redovisningskonsulterna

2	Kön	Antal	Procent
	1. Kvinna	25	64,10%
	2. Man	14	35,90%
	Totalt	39	100,00%
	Medelvärde	1,36	

3	Vilken är Er titel?	Antal	Procent
	1. Auktoriserad Redovisningskonsult	21	53,85%
	2. Redovisningskonsult	18	46,15%
	Totalt	39	100,00%
	Medelvärde	1,46	

4	Arbetar Ni;	Antal	Procent
	1. På en revisionsbyrå	17	36,17%
	2. På en redovisningsbyrå	17	36,17%
	3. Som egen företagare	13	27,66%
	4. Annat?	0	0,00%
	Totalt	47	100,00%
	Medelvärde	1,91	

5	Är Ni medlem i;	Antal	Procent
	1. SRF	12	31,58%
	2. FAR SRS	15	39,47%
	3. Varken eller	11	28,95%
	Totalt	38	100,00%
	Medelvärde	1,97	

6	Vilka arbetsuppgifter har Ni idag?	Antal	Procent
	1. Bokföringsuppdrag	33	8,46%
	2. Planering av bokslut	22	5,64%
	3. Upprättande av bokslut	36	9,23%
	4. Årsredovisningsuppdrag	34	8,72%
	5. Årsbokslutsuppdrag	34	8,72%
	6. Koncernredovisningsuppdrag	12	3,08%
	7. Skatterådgivning	21	5,38%
	8. Hjälp med deklarationer	36	9,23%
	9. Rådgivning om planering av arbetsrutiner	21	5,38%
	10. Värdering av företag	7	1,79%
	11. Råd om företagsform vid etablering	17	4,36%
	12. Upprättande av budget	22	5,64%
	13. Enstaka redovisningskonsultationer	22	5,64%
	14. Outsourcing-uppdrag (sköter hela eller delar av företagets ekonomifunktion)	21	5,38%
	15. Rådgivning till företagsledningen	17	4,36%
	16. Enstaka transaktionsrelaterade tjänster (sköter exempelvis endast en leverantörsreskontra)	8	2,05%
	17. Löneserviceuppdrag	25	6,41%
	18. Andra arbetsuppgifter?	2	0,51%
	Totalt	390	100,00%

Medelvärde	8,03
-------------------	-------------

7	Vilka arbetsuppgifter, som Ni ej har idag, tror Ni kommer att tillkomma efter ett avskaffande av revisionsplikten?	Antal	Procent
	1. Bokslutsrapport	8	27,59%
	2. Bokföringsuppdrag	0	0,00%
	3. Planering av bokslut	2	6,90%
	4. Upprättande av bokslut	0	0,00%
	5. Årsredovisningsuppdrag	1	3,45%
	6. Årsbokslutsuppdrag	0	0,00%
	7. Koncernredovisningsuppdrag	1	3,45%
	8. Skatterådgivning	1	3,45%
	9. Hjälp med deklarationer	0	0,00%
	10. Rådgivning om planering av arbetsrutiner	2	6,90%
	11. Värdering av företag	2	6,90%
	12. Råd om företagsform vid etablering	2	6,90%
	13. Upprättande av budget	0	0,00%
	14. Enstaka redovisningskonsultationer	2	6,90%
	15. Outsourcing-uppdrag	1	3,45%
	16. Rådgivning till företagsledningen	3	10,34%
	17. Enstaka transaktionsrelaterade tjänster (sköter exempelvis endast en leverantörsreskontra)	2	6,90%
	18. Löneserviceuppdrag	1	3,45%
	19. Andra arbetsuppgifter?	1	3,45%
	Totalt	29	100,00%
	Medelvärde	9,03	

8	Är Ni positiv till förslaget om ett avskaffande av revisionsplikten?	Antal	Procent
	1. Ja	19	57,58%
	2. Nej	10	30,30%
	3. Jag har ej tagit ställning i frågan	4	12,12%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,55	

9	Tror Ni att ett avskaffande kommer att leda till en skillnad i er arbetssituation?	Antal	Procent
	1. Nej, ingen skillnad alls	2	6,06%
	2. Ja, en liten skillnad	28	84,85%
	3. Ja, stor skillnad	3	9,09%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	2,03	

10	Känner Ni att Ni kommer att ha ett större ansvar inför Era kunder efter ett avskaffande?	Antal	Procent
	1. Ja	20	60,61%
	2. Nej	10	30,30%
	3. Vet ej	3	9,09%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,48	

11	Kommer Ni att vidareutbilda Er som en förberedelse för revisionspliktens avskaffande och de nya arbetsuppgifter som det innebär?	Antal	Procent
	1. Ja	13	39,39%
	2. Nej	20	60,61%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,61	

12	Är Ni positiv till samarbetet gällande en gemensam auktorisation mellan SRF och FAR SRS?	Antal	Procent
	1. Ja	20	60,61%
	2. Nej	5	15,15%
	3. Jag är ej insatt i vad samarbetet innebär	8	24,24%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,64	

13	Anser Ni att samarbetet medför något positivt för Er som Redovisningskonsult?	Antal	Procent
	1. Ja	15	45,45%
	2. Nej	5	15,15%
	3. Vet ej	13	39,39%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,94	

14	Vad tror Ni att samarbetet medför?	Antal	Procent
	1. Tydliggör Redovisningskonsultens uppgift, roll och ansvar	10	27,03%
	2. Stärker förtroendet för redovisningstjänsterna	9	24,32%
	3. Kvalitetsstämpel för Redovisningskonsultens arbete	12	32,43%
	4. Ökar chanserna för att intressenterna kommer att godta bokslutsrapporten	6	16,22%
	5. Annat?	0	0,00%
	Totalt	37	100,00%
	Medelvärde	2,38	

15	Tror Ni att information om samarbetet och vad det innebär har nått ut till företag och intressenter?	Antal	Procent
	1. Ja	0	0,00%
	2. Nej	13	86,67%
	3. Vet ej	2	13,33%
	Totalt	15	100,00%
	Medelvärde	2,13	

16	Vad anser Ni om den nya standarden "Svensk standard för redovisningstjänster, Reko"?	Antal	Procent
	1. Bättre än tidigare standard	7	46,67%
	2. Ingen större skillnad från tidigare standard	4	26,67%
	3. Sämre än tidigare standard	0	0,00%
	4. Formulerad på ett negativt sätt	2	13,33%
	5. Annan åsikt?	2	13,33%
	Totalt	15	100,00%
	Medelvärde	2,20	

17	Anser Ni att en bokslutsrapport är ett fullgott substitut för en revisionsberättelse?	Antal	Procent
	1. Ja	9	27,27%
	2. Nej	18	54,55%
	3. Vet ej	6	18,18%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,91	

18	Tror Ni att intressenter kommer att godta bokslutsrapporten som ett fullgott substitut för en revisionsberättelse?	Antal	Procent
	1. Ja, det tror jag	4	12,12%
	2. Ja, i framtiden	11	33,33%
	3. Nej, det tror jag inte	14	42,42%
	4. Vet ej	4	12,12%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	2,55	

19	Tror Ni att Ni kommer att få fler kunder efter avskaffandet?	Antal	Procent
	1. Ja, det tror jag	13	39,39%
	2. Nej, det tror jag inte	20	60,61%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,61	

20	Är Ni orolig för att revisorerna kommer att ta över delar av redovisningskonsultens uppgifter vid ett avskaffande med större konkurrens för Er som redovisningskonsult som följd?	Antal	Procent
	1. Ja	10	30,30%
	2. Nej	23	69,70%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,70	

21	Anser Ni att en revisor har tillräckliga kunskaper för att verka i titeln som auktoriserad redovisningskonsult?	Antal	Procent
	1. Ja	17	51,52%
	2. Nej	16	48,48%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,48	

22	Har Ni informerat Era kunder om avskaffandet och vad det kommer att innebära?	Antal	Procent
	1. Ja	20	60,61%
	2. Nej	13	39,39%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,39	

23	Fungerar Ni som mellanhand mellan kund och revisor?	Antal	Procent
	1. Ja	15	45,45%
	2. Nej	1	3,03%
	3. Ibland	17	51,52%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	2,06	

24	Upplever Ni att Era kunder är medvetna om skillnaden mellan rollen som revisor respektive redovisningskonsult?	Antal	Procent
	1. Ja	10	30,30%
	2. Nej	23	69,70%
	Totalt	33	100,00%
	Medelvärde	1,70	

25	Är det något Ni vill kommentera eller tydliggöra angående frågorna?
	1.

4	Arbetar Ni;
	4. Annat?

18. Andra arbetsuppgifter?
Fakturering åt kund
I princip det mesta över 20 år i branschen
Revisionsuppdrag

7	Vilka arbetsuppgifter, som Ni ej har idag, tror Ni kommer att tillkomma efter ett avskaffande av revisionsplikten?
	19. Andra arbetsuppgifter?
	Vet ej!
	bokslutsintyg till banker mm är väl kanske samma som bokslutsrapport

14	Vad tror Ni att samarbetet medför?
	5. Annat?

5. Annan åsikt?
Tung!
Luddig fråga...Innan nya REKO kom, typ i hösta så fanns den ursprungliga REKOn Och mot den är det ju ingen större skillnad. Men innan dess så är det ju stor skillnad. Tiden med REKO & tiden utan REKO.

Bilaga 6 – Information till företag

Revision – du väljer själv! Bevara förtroendet för ditt företag

Nu ska skyldigheten att ha revision tas bort. Du väljer själv om du vill ha kvar revisionen. Liksom du själv väljer hur du vill bygga upp förtroendet för ditt företag. En statlig utredning vill ta bort revisionsplikten för 96 procent av de svenska aktiebolagen. Motivet är att förenkla för företagen och ge svenska bolag samma förutsättningar som företag i andra EU-länder.

Enligt förslaget måste ett aktiebolag ha revision om mer än ett av de här värdena överskrids:

- en balansomsättning på 41,5 miljoner kronor
- en nettoomsättning på 83 miljoner kronor
- 50 anställda.

För övriga aktiebolag blir revisionen frivillig. Att ha kvar revisionen blir ditt fria val. Men fundera gärna på hur det valet påverkar både ditt ansvar och förtroendet för ditt företag ute på marknaden.

När slopas revisionsplikten?

Lagändringarna om slopad revisionsplikt föreslås träda i kraft den 1 juli 2010 och ska gälla första gången för det räkenskapsår som börjar närmast efter den 30 juni 2010. Det är snart. Som företagare bör du fundera igenom frågan om revisionen av ditt företag så snart som möjligt. Diskutera gärna saken med din revisor redan nu.

Revisionen är en årlig hälsokontroll!

Blir det onödigt att anlita en revisor när revisionsplikten slopas? Nej, knappast. Behovet av revision ändras inte bara därför att revisionsplikten tas bort. Revision blir även i fortsättningen det bästa sättet att skapa förtroende och trygghet. Driver du en mindre rörelse eller ett lite större företag? Det gör ingen skillnad. Revisionen är en kvalitetssäkring – se den som en årlig hälsokontroll av din verksamhet. Ditt företag får en kvalitetsstämpel och det underlättar affärer och kontakter.

Slå vakt om företagets årliga hälsokontroll!

Revisionen ger dig allt detta:

- förtroende hos kunder, leverantörer, samarbetspartners, kreditgivare och andra som du är beroende av
- bättre ordning och reda i företaget och ökad kvalitet i redovisningen
- mindre risk för företagsledaren och ägarna att råka ut för obehagliga överraskningar
- en kontroll av att företaget följer regler och konkurrerar med andra på lika villkor
- en ständig tillgång till ett kompetent bollplank med kort startsträcka.

Revision ger trovärdighet

Att ha en duktig revisor betyder att du som företagsledare och ägare kan koncentrera dig på din affärsverksamhet och känna dig tryggare i dina beslut – du får ju hjälp med att minska riskerna. Revisorn hjälper dig att få bättre kontroll och uppfattning om företagets risker och möjligheter. Det innebär att fel och misstag kan upptäckas i tid. Det blir du som är ägare till små och medelstora företag som beslutar om företaget ska revideras eller inte. Det är ett viktigt beslut. Det handlar om företagets förtroendekapital.

Vem vill du själv göra affärer med?

Handen på hjärtat. Skulle du inte själv föredra att göra affärer med ett företag som är reviderat – ett företag med kvalitetskontrollerad redovisning? Revisionen bidrar till att säkra kvaliteten på dina affärskontakters redovisning – och kvalitet kan aldrig tas för given.

Din revisor kan berätta mer om förändringarna och hur han eller hon kan göra skillnad. Fråga revisorn, gör det nu! **FAR SRS** leder utvecklingen för revisions och rådgivningsbranschen till nytta för medlemmar samt näringsliv och samhälle.

FAR SRS

Postadress: Box 6417, 113 82 STOCKHOLM

Telefon: 08-506 112 00

E-post: sekr@farsrs.se